



Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.





SONDAGEN DEN 7 APRIL 1918.

ILLUSTRERAD TIDNING
GRUNDLAGD AF
FÖR KVINNAN OCH HEMMET
FRITHIOF HELLBERG

HUFVUDREDAKTÖR:
ERNST HÖGMAN.RED.-SEKRETERARE:
ELISABETH KREY-LANGE.

Några penselns mästare.



AUGUSTE RENOIR: KÄRLEKSPAR. OLJEMALNING.

En utställning i Nationalmuseum af äldre främmande konst.

VÅRT NATIONALMUSEUM, SOM inom parentes sagdt nu presenterar sig i ett nytt och fängslande skick tack vare öfverintendenten Richard Berghs förtjänstfulla omdaningsarbete, skänker f. n. besökaren en extra njutning genom den utställning af äldre främmande konst, som under en af museitjänstemän 1917 företagen utländsk resa utvalts och tillförts vårt nationalgalleri. Konstverken tillhöra dels museet, dels några af museets gynnare, hvilka bekostat resan och därtill som gåfva till museet öfverlämnat några af de förnämsta bland de inköpta konstverken.

Den italienska skolan företrädes af sådana målarkonstens stormän som Tizian, Tintoretto, Veronese m. fl. Tizian har bl. a. ett fältherreporträtt, där teckning och kolorit förena sig till ett helt af fast och nobel verkan. Den gamla nederländska skolan äger några pärlor på interiörens och landskapsmålningens områden, dukar präglade af en lyrisk finhet i stämningen, som slundom gör ett rent musikaliskt intryck, Spanien representeras af Lucas och Murillo, Frankrike af en hel grupp berömda 1800-talsmålare, af hvilka vi här återgifvit en duk af Renoir, "Kärlekspar", hvars lyriska hållning är påfallande.

Åtskilliga skulpturverk och alster af konsthandtverk, däribland flera mycket värdefulla hauteslissetapeter, fullborda den intressanta utställningen.

Kvinnlig värnplikt i Finland. * Af E. Walter Hülphers.

NÄR VI SVENSKAR EFTER NÅGRA DAGARS väntan i Torneå förts ner till förläggnings- och öfningsplatsen i Uleåborg för att föras vidare mot fronten, blefvo vi synnerligen angenämt berörda öfver det mottagande, som kom oss till del från alla håll, trots den i Finland rådande stora bitterheten mot det officiella Sverige. Den rikliga utspisningen, födans beskaffenhet, den rent fenomenala behändighet, hvarmed serveringen skedde, när kontingentens folk på en gång skockades kring borden, alla räckande fram tallrikar eller kaffekoppar, måste väcka beundran. Och så dag efter dag, jag kunde säga femma efter femma. Och detta med ett utsläcktigt godt humör och ett fålamod, hvaraf både manliga och kvinnliga servitörer där hemma kunde ha att lära. "Huggsexor" i stort, som genom osviktig rapphet och sakförstånd afvecklats till hyggligt ätande, utan alla kollisioner, det är den bästa bild jag här i hast kan finna därför. Man måste säga sig, att bakom det hela ligger mycken öfning och organisation, men också en vilja, som besegrar allt, en hänförelse för en stor sak. Och med glädje konstaterade man, att det var ett resultat af kvinnlig värnplikt, en frivillig gård af kvinnor, medan männen gingo att våga sina lif för Finlands lag och frihet.

Det kunde kanske intressera Iduns läsekrets att höra, hur denna Uleåborgska organisation kommit till? Den emanerade ur ett sådant där litet ägg, som stormtiden föder, ett litet. När rödgardisterna plus de ryska kumpanerna började sina operationer mot Uleåborg, anordnade några damer kaffeservering för försvararna i landskansliets lokaler. När rödgardisterna sedan trängde in i staden, inestängdes staben med hvitgardisterna och de nämnda damerna i ett och ett halft dygn, hvarunder de fingo se den närbelägna telegraf- och telefoncentralen, ett stort komplex, och omkringliggande hus brinna, medan explosionerna brakade rundt om, och kulorna förvandlade fönsterrutorna till glasskärfvor. Hvilken härdning de här inneslängda damerna undergingo under dessa spännande timmar, kan man ju förstå, liksom att deras arbetsvilja efteråt skulle fördubblas.

Efter våldsmännens fördrifvande eller internering utvidgades arbetet. Damerna höllo möten, vid hvilka organisationer verkställdes. Det var under all villervalla ett oerhördt arbete att fullgöra den själfpåtagna bespisningen, som, utom i landskansliet, förlades till lycéer och skolor, där undervisningen naturligtvis fylls vidare iniberades. Man fick trefva sig fram, men vann så småningom, lifvad af en stark fosterlandskänsla, herravälde öfver svårigheterna, lärde och erhöill vana. Sedan började den stora strömmen scderöfver af den finska folkhären, det gällde att mottaga den ena stora kontingenten efter den andra. Det kräfvande arbetet lycades, de Uleåborgska kvinnorna ha utträtt ett godt arbete och skola i sanning ha sin gifna plats i minnet af den stora befrielsen den femma banditvöldets fall är fullbordadt faktum.

Men hvarifrån fick man då all mat och så vidare i det nödställda Finland? Råg, af utmärkt beskaffenhet tog man till en liten del ur de ryska förråden allt efter som ryssarna kastades undan. Produkter af smör och mjölk, som förut röfvats ur smörlandet Öster-

FRÅN EN MEDLEM AF DEN PÅ FRIVILLIGHETENS VÄG ÅSTADKOMNA SVENSKA BRIGADEN, som käckt går att offra sig för Finlands sak, nämligen den talangfulle författaren E. Walter Hülphers, ha vi mottagit nedanstående skildring, som gifvetvis bör intressera de svenska kvinnorna.

botten och exporterats söderut och till Petrograd, fingo allt efter de vitas framträngande kvarstanna inom landet. Bondebefolkningen uppfattade strax hvad saken gällde, och gåfvor, stora och små, särskildt bröd, inströmmade från alla håll, bondebefolkningen visste hvad den ville.

I kök och vid upppassning tjänstgjorde unga flickor, hvilka jämte de äldre och mer erfarna förstyrearna bytte och byta skiff. De äro af alla samhällsklasser, och jag har här mött fruar, som innerligt, af hjärtat beklagat, att de inte förr sysslats med matlagning och ordentlig sömning i stället för med brodyr och lyxarbeten, ja, rent af afundats de kunigare medsystrarna ur de enkla hemmen, i sanning ett mento för kvinnorna i Sverige! Man vet ju aldrig när dess timma slår.

Men det är ju inte endast bespisningen, som tagits hand om af kvinnorna. Utrustningen af de till fronten dragande trupperna ha de också tagit på sin del. Tusentals händer ha varit i ständig rörelse för att utföra detta arbete, som säkert kan kallas jättelikt. Men den starka viljan har segrat, och hjälpen har villigt lämnats, hvar och när den än begärts.

Till sist ber jag att få lämna en liten inblick i med hvilken sorts mat vi frivilliga vid Svenska brigaden blifvit utspisade. Att börja med var utspisningen öfverflödande, tjocka ostsmörgåsar lämnades nästan hur som helst,

Med knäppta händer.

MED KNÄPPTA HÄNDER, HERRE,

har jag bedt

till Dej som barn, då ännu ondt och godt

var några budord bara i en bok,

hvars blad med tanklös undran barnet

vänder.

Så blef jag man, och det blef mindre lätt

att skilja godt och ondt. Den tro jag fått

förbyttas hårdhänt. Jag blef stark och

klok.

De knäppta händerna blef knutna händer.

Bland människorna har jag sökt min Gud,

men funnit skuggor, döda bilder blott.

Allt svek — min kraft — min älskade —

min vän.

Röd brann min Kainseld ur tviflets brän-

der.

Ett var vårt lif — ett annat dina bud.

— Nu vet jag att jag ingenting förstätt.

Du barndomsgud, låt mej med knäppta

händer

och utan frågor be till Dej igen. —

NILS-MAGNUS FOLCKE.

kaffe och te serverades med riklig påfår. Detta kunde naturligtvis inte få fortgå i längden obegränsadt, eftersom förråden ej voro outfömliga, utan ransoneringen inknappades och inrättades efter rationella grunder, långt ifrån till skada för en del storätande element. I allmänhet är svensken en storätare, som förbrukar långt mer föda än han kan ha nytta af. Därmed vill jag inte säga, att maten är knapp, långt därifrån. Portionerna äro verkliga "skrofmål", hvilka hvem som helst där hemma kunde afundas oss, och födan och dess tillagning är af yppersta beskaffenhet. På morgonen kaffe, riktigt kaffe, inte kaffe af maskrosrötter och ekollon, och smörgås med finsk schweizerost och härligaste smör pålagdt, så att man äfven under den gamla goda tiden skulle rodnat en smula, om man gjort det själf. Frukostarna ha bestått omväxlande af sill och potatis, strömming och potatis, risgrönsvälling och smörgås, hvilken för öfrigt förekommer vid hvarje mål. Till middagarna har, utom smörgåsarna, serverats kött och potatis, sammankokt till en mustig soppa, ärter och kött, ej fläsk, hvarpå här råder stor brist, utan renkött, lätt rökt, stek och potatis, risgrönsgröt och mjölk, och för att förlufva tillvaron har tillhandahållits kaffe att köpa, detta mest för sockerbristens skull, o. s. v. Kvällsvarden har utgjorts af kaffe eller te i glas jämte smörgåsar. Och hvilket te?! Ryskt härligt te, en utsökt njutning för en svensk, som så länge i sitt hemland fått umbära denna dryck. Dessutom tillhandahållas cigarrer och cigaretter till fabrikspris.

Alla äro vi också belåtna med vårt kvarter och det hjärtliga mottagande vi rönt af alla, med hvilka vi kommit i beröring. Till kvinnoföreningen och dess värnpliktiga damer känna vi oss i stor skuld och finna det ledamt att till synes overksamt lära på deras knappa förråd. Skulden är dock inte vår, den strategiska matematiken har sina ofrånkomliga lagar, och general Mannerheim vet nog hvad han gör, när han ännu, troligen inte länge, håller de ofåliga fålarna tillbaka. Men sen kommer offensiven desto våldsammare, och då hoppas vi ärligt få tacka äfven de Uleåborgska kvinnorna, som visat så eggande prof på fosterlandskärlek och gladt själoffert. Just nu vore här en skola för många, många af kvinnorna därhemma. Den är hård, den är framsprungen ur nöden och döden och sorgen, men den har framvingat hjärtats härligaste egenskaper och fostrat en anda, som måste komma en hvar att känna vördnad och glädje öfver, att något så vackert kan finnas till. Jag undrar, hvad Sveriges kvinnor ha att svara den dag deras svensk-talande finländska systrar fråga dem: "Hvad gjorde ni för oss, den dag vi kämpade v å r kamp, medan fönstren omkring oss krossades af kulor och explosioner och buden kommo om mord på makar, trolofvade och söner. Hvad sade ni till era söner, till era män?"

Ja, hvad ha de att svara? Stammande och skamsna ord.

Men jag vill nu inte längre tänka på detta, jag kan endast upprepa den bön vi hvarje kväll efter korum ställa till lifvets Herre: "Gud bevara Finland!"

Ja, Gud bevara Finland och dess trofasta, härliga kvinnor!

Uleåborg den 16 mars 1918.

Iduns byrå och expedition,

Mästersamuelsgatan 45, Stockholm.

Redaktionen: kl. 10—4. Expeditionen: kl. 9—5.
Riks 1646. Allm. 9803. Riks 1646. Allm. 6147.
Red. Högman: kl. 11—1. Annonkont.: kl. 9—5.
Riks 8660. Allm. 402. Riks 1646. Allm. 6147.

Iduns prenumerationspris:

Uppl. B, med julnr:	Uppl. A, utan julnr:	Uppl. C, praktuppl., med julnr:
Helt år Kr. 10:50	Helt år Kr. 10:—	Helt år Kr. 14:—
1:a halfåret » 5:20	3 kvartal » 7:60	Half år » 7:25
2:a halfåret » 5:80	Half år » 5:20	Half år » 3:75
Kvartal » 2:60	Kvartal » 2:60	Kvartal » 1:35
4:e kvartalet » 3:25	Månad » 1:—	Månad » 1:35

Iduns annonspris:

Pr millimeter enkel soalt:

35 öre efter text.	Utländska annonser:
40 öre å textside.	40 öre eft. text, 45 öre
20 % förhöjning för särskildt begärd plats.	å textside, 20 % förh.
	för särsk. begärd plats.

Två föregångskvinnor i kriget mot kriget. Af Ellen Key.

(Forts.)

II.

Bertha von Suttner.

DE LAND, FRÅN HVILKA BERTHA von Suttner oftast kan anteckna verkliga sympatibevis för denna stora tanke, voro under 1890-talet England och Amerika, där fredsidén både i ord och handling fann stöd hos åtskilliga ledande statsmän, medan den från motsvarande håll i Tyskland och Österrike endast mötte missro och motstånd. Men äfven af England och Amerika skulle hon besvikas genom boerkriget och det kubanska kriget, ehuru hon hade glädjen se en stor del af dessa båda makters folk resa sig mot krigsmakarna. Äfven af sitt eget lands kejsare hoppades hon ehuru förgäfvades initiativ till fredsberedelsen och det blef Rysslands unge tsar, som tog första steget i afsikt att skapa ett fredsförande i stället för ett krigförande tillstånd. Men det japaniska kriget visade henne att endast sådana ledare, som i hela sin politik och hela sin livsåskådning höjt sig till begreppet mänskliga och frigjort sig från de fördomar, dem national- eller raskänsla ingifva, kunna dana freden. "Så länge mänskligheten ej är genomträngd af vissheten att mänskligheten är heligt, att folken lika litet som individerna ha rätt att döda eller tvinga andra att döda, så länge man bevarar grundsatsen om krigets — som dödsstraffets och duellens — legitimitet, så länge förblir fredstillståndet omöjligt". Hon såg att den anda, som utgjorde det största hindret för Haagkonferenserna var den, som endast litar på att svärdet är blankt och krutet torrt, och som i bevarandet af ett vapentaget område ser en fråga om nationens ära och högsta livsvärden.

Hon undersöker på hvad sätt folken försättas i krigshypnos och hon finner en af de djupaste orsakerna vara bristen på fantasi, den fantasi, som klart ser krigets verkligheter. Krigshypnos är en sömn, i hvilken folken sjunka genom att hypnotisörerna hänga upp lysande kulor, sådana som "folkets ära och makt", "fosterlandets framtid", "hämd för lidna kränkningar". Sedan folken stirrat nog länge på dessa kulor, äro de i det tillstånd då de kunna befallas att begå hvilka låga brott som helst och bortkasta hvilka höga värden som helst.

B. v. S. hör icke till de verklighetsblinda, som ej inse att folken behöfva nya uppgifter för sina växande krafter, nya områden för sin företagareanda och sin handel. Men hon vet att dessa berättigade mål kunde uppnås på det internationella samförståndets väg. Ironiskt säger hon — man ser hennes fina leende — "hur endräktigt internationella äro ej nationalisterna vid sitt bekämpande af internationella tankar!"

Bertha von Suttner undrar öfver mänskligheten, som aldrig lär något af historien. Hon hade rätt till sin undran, ty själf var hon en som lärde af det förflutna och som med pietet för detta kunna förena vördnad för det kommande. Hon förstod att utvecklingen låter det gamla länge bestå bredvid det nya. Hon förvånade sig därför icke öfver den långsamhet med hvilken tidsmedvetandet upplog fredstanken. "Fastän automobilen är uppfunnen," säger hon, "hvarken hästafveln, hästplågeriet eller kapp-löpningarna upphört. Men vi kunna vara vissa att hästarnas kraft småningom skall ersättas af automobilens. Att peka på de fall då folken gå i krig hellre än att an-

vända skiljedomsinstitutionen, såsom ett nederlag för fredstanken, är lika kortsynt som det vore att peka på de vagnar, hvilka ännu dragas af hästar, för att bevisa automobilens oduglighet. Hvarje dag bringar bevis för folkens behof af fred och naturen lär oss att nya behof skaffa sig nya organ."

Det gällde således att väcka behofvet af fred. Vi veta att detta behof först nu väckts genom folkens yttersta nöd och dock har denna yttersta nöd ännu icke gjort behofvet så starkt att den tystat den nationella självhärighetens anspråk. Fortfarande kräfver denna att ingen begången orätt erkännes. Ännu ser den i eftergifter åt rättvisan ett bevis på nederlag och ännu firas de segrar, som vinnas af den slags fosterländska politik, där målet helgar samvetslösheten.

B. v. S. får stundom glädjen att påpeka huru rundt om i kulturvärlden en rättsmedvetandets solidaritet höll på att bildas. Dreyfusprocessen blef för henne som för många andra en uppenbarelse om att folken börja tvifla på att orätten är en "inre angelägenhet", hvilken icke angår något annat folk än det, som tillät sig den. B. v. S. var viss att ur denna känsla nya begrepp om folkrätten skulle uppväxa. Ännu är denna endast några lätt öfverkursade paragrafer för att regelbinda kriget. Men folkrätt måste komma att betyda: alla folks rätt att vaka öfver hvarandras rätt och att nedslå all mot något folk begången orätt. Det stora ordet folkrätt blir anda och sanning först när det regelbinder freden genom en rättsordning, som uppehålls af ett folk för alla och alla för ett.

B. v. S. säger: "Det är icke i denna tankens natur, som svårigheten ligger att förverkliga den. Nej, svårigheten ligger i deras natur, som äga dess förverkligande i sin hand men som icke gå med god vilja till försöket. Så länge fredssaken beror af furstars vilja skrider den icke framåt. Furstarne sände diplomater af den gamla skolan till Haagkonferenserna och dessa satte sin ära i att låta förhandlingarna löpa ut i sanden. Ty dessa gamla diplomater hyllade ännu den nationella rofrättens moral och hatade försöket att på allvar begränsa denna rätt. Därför ljuder musiken falsk vid alla fredskonserter". Sammanhanget mellan den yttre och den inre politiken blef med åren allt mer klart för B. v. S. Hon ser folkens egen skuld i kriget så länge de fåla en press, som dagligen begår hvad hon kallar "ljudlösa mordattentat", som stöder de ekonomiska intressenterna i kriget, — dessa krigsintressenter, som i alla land "darra vid tanken på en tryggad fred" — militaristpartiernas krigshets, de "i sina filltofflor tassande" diplomaternas ränker och frossar i de fördomar, som national- eller raskänslan ingifva. Men trots folkens villighet att låta sig bedragas blir B. v. S. med åren allt mer benägen att af demokratiens seger äfven hoppas på fredens. Förgäfvades hade hon bidat "den store man, som för mänsklighetstanken skulle göra hvad Bismarck gjort för den tyska nationalitetstanken". Nu vände hon blicken till so-

cialisterna, kvinnorna och deras rösträtt. Hos dessa delar af folket var visserligen den vetenskapliga pacifismen föga förstådd, men den omedelbara fredskärleken så stark, att man vid valurnorna och i parlamenten kunde hoppas på deras stöd för en åtminstone krigsaffvisande politik. Men B. v. S. hemföll icke till den villfarelsen att ensamt kvinnornas och arbetarnas rösträtt vore nog för att gifva världen fred. I Amerika voro kvinnorna gripna af patriotisk yra under Kubakriget, i England under boerkriget. Då drottning Victoria firade sitt 60 års regeringsjubileum beklagade B. v. S. att den längsta regenttid någon kvinna ägt inom det största världsrrike någon kvinna behärskat visade många krig, men ej en enda stor handling för freden. Hon ser sitt lands kvinnor med hänförelse ordna fester för försvaret och villigt instämma i kejsar Wilhelms tal, då han fastslog: att den tyska kvinnans främsta uppgift icke ligger i församlings- och föreningsväsendet, icke i uppnåendet af förmenta rättigheter, utan i det stilla arbetet i hemmet och familjen, där de borde göra klart för barn och barnbarn att det endast och allenast kom an på att hafva fosterlandet för ögonen och att sätta in alla krafter för fosterlandets väl! "Med andra ord", skrifver B. v. S., "föda och uppfostra soldater". Hon anklagade kvinnorna för deras del i danandet af nationella fördomar. Hvad visste de om det land, som man i den ena té-kretsen förklarade sig hata, i den andra älska? Från krets till krets förde kvinnorna de fem, sex slagord, som småningom förtätades till krigsvilja. "Hvad är," frågar hon, "detta "Frankrike", "Tyskland", "England", om hvars känslor och afsikter man med sådan säkerhet ordar? Det är ett dussin regenter, ministrar, generaler och diplomater samt deras eftersnackare i press och sällskapskretsar." Denna tanklösa vana att omfala hvarje folk som en enhetlig, med bestämda egenskaper utrustad personlighet, en personlighet, som kan ställas till ansvar, som handlar själfständigt, som kan älskas eller hatas i klump, denna slöa vana från polyteismens tidsskede är hufvudorsak till nationalhatet i alla dess former. En af dessa former är för B. v. S. särskildt vidrig emedan den är ej endast hycklande, utan äfven dum, den, "att hos andra folk, de intressen alltid kallas smutsiga, som hos det egna folket benämnas realpolitisk klokhet."

B. v. S. anmärker: "Det är just sådana allmänomdömen, af hvilka folkmeningen i ett land bildas. Och när man sedan ber om bevis för omdömet, hänvisas man till att omdömet ju är allmänt, att en känd sak är så godt som vittnad! Med andra ord: stämman åberopar sig på ekots vittnesbörd!"

Hon betonar äfven allmänmeningens och dess ledares — pressens — fullkomliga saknad af proportionskänsla för det viktiga och det oviktiga i tiden. Hon noterar gång på gång huru de bemödanden att förekomma världsbranden, hvilka under fjugu år föregingo den, ofta ej omnämndes i världspressens ledande blad annat än i smånotisens form, medan fetstilen svällde i svarta floder så fort det gällde att upplamma kriget. Hon insåg att ju mer mänskligheten sammanväxte, dess farligare blef allmänmeningens makt till det onda, men äfven till

Sänd Edra

Klädnings-, Blusar, Kappor till Kemisk Tvättning eller Färgning, Gardiner, Möbelyger, Kuddar m. m. rengöras snabbt och omsorgsfullt hos
A.-B. C. O. Borgs söners Fabriker & LUND.



Pröva

Tuppens Zephyr

och Niköper Ingen annan.

det goda: "Allt hvad som nu händer inom mänskligheten utbreder sig som oljefläckar." Så såg hon det ske ifråga om världskrigshetsen, men äfven ifråga om fredsviljan. Hon visste att om denna hunne organiseras, om folken nådde fram till ett federerat Europa, då funnes ej längre möjligheten att framkalla ett krig. "Ty", säger hon, "man kan endast framkalla det, som finnes beredt. Ingen kan nu framkalla en autodafé!" Men när som helst ett krig. Hvarför? Emedan man nöjer sig med att säga: "Visst vilja vi afskaffa krigen, men det går inte!" Hvarför går det inte? Därför att de, som så tala, själfva icke gå ur fläcken.

Vid det nya århundradets inträde höll hon bokslut med sitt tidevarf. På det ena konfot skref hon allt, som tillhörde krigsandan:

Auktoritetsväng, militarism, antisemitism, nationalism, konfessionalism, våld, lögn, list och hårdhet.

På det andra skref hon allt, som tillhörde fredsandan:

Fri forskning, demokrati, lika rätt för alla, världsborgardöme, religiös fördragsamhet, rätt, sanning, ärlighet och godhet. Och med blicken riktad mot det nya århundradet sammanfattar hon sin, i ordets största mening kristna, tro i den enklaste — och svåraste — af alla bekännelser:

Framtiden tillhör godheten.

Ehuru Bertha von Suttner icke var en af de fredsvänner, hvilka likt Tolstoj trodde att fred på jorden kunde skapas endast genom efterlevande af Jesu lära, kände hon väl sambandet mellan denna och frédstanken. Så yttrar hon på ett ställe: "Att handla för det goda, endast detta är vishet. Den negativa vishet, som endast konstaterar det onda och såsom idealistdrömmar beler hoppet om det ondas öfvervinande, denna vishet förde aldrig världen en hårsbredd framåt." Och på ett annat ställe:

När skola folken inse att ädla mål endast kunna uppnås med ädla medel? Många hafva ett godt som mål, när de göra det onda. Men först när man beslutar sig att endast göra det goda kan det onda öfvervinnas."

Än vidare:

"Den gyllene regeln: hvad du ej vill att andra skola göra dig, det gör du ej dem, har äfven inom folken en orubblig giltighet; det visar sig genom straffet, som alltid följer på försyndelsen."

"Det finns en gudomlig vilja, som genomflödar världen, men hvad den vill fullbordas i samvetena, icke i arsenalerna."

Denna visshet gör henne ironisk mot "härarnas Gud". Han är ofta utsatt för infall sådana som detta: "När präster hålla krigsgudstjänster, får den gode Guden alltid en grundlig lektion i geografi, ty han kunde ju

annars ta miste om hvilket land han skulle bistå."

Med hvarje nytt år af det nya århundradet ser hon flera ytringar af en vaknande "europeisk patriotism". Men känslan för fäderneslandet Europa var ännu en svag fläkt under det nationalismen från alla hörn blåste

de blifvit mänsklighetens yppersta tjänare — för att af denna göra en stor massmördare. Och dock har redan i och med sprängämnenas "våldet antagit en form, som gör att det icke mer blir åtkomligt för våldet. Detta innebär antagligen människosläktets slut eller våldets. Vi hoppas det senare."

"Kulturvärlden drifver mot sitt omedvetna själfmord", skref hon fjorton år före världskriget. Hon hör fackmännen bele hennes och andras förutsägelser: att kriget nu tekniskt blifvit sådant att det ej längre kan fylla sitt ändamål; att nästa krig måste bli gräsligare än något föregående; att det för alla parter skulle bli ruinerande och att det måste utmynna i allmän hungersnöd. Hon förutsåg hvad vi äfven nu se: att i nästa krig soldaterna komme att bli de, som hårdast fördömdes kriget.

Hon talade utan att förtrötas. Men hon vet "att inga ord kunde besegra de nationalistiska fördomar, som fått dogmens styrka." Hon betonar — vid Messina- och Titanicolyckorna — att människorna nu känna sig solidariska med sina medmänniskor då dessa förödas genom naturkatastrofer, medan samma människor, drifna af nationalismen, med tillfredsställelse beräkna den förödelse af människolif, som hvarje nytt förstörelseverktyg skall framkalla!

Under dessa förhållanden fann hon det naturligt att freden icke kunde beredas, ty mordvapnen äro icke ändamålsenliga verktyg för denna:

"Verktyget måste ju öfverensstämma med det, man vill utföra. Den, som vill spela violin, skaffar sig inte en svarfstol och den som vill elda, tänder ej på en Stradivarius. Men," säger hon, "fänkandets logik griper snabbare och vidare omkring sig än händelsernas." Medan ledarne ännu uppehöll krigstillståndet som det ändamålsenliga medlet för folkets bestånd och maktillväxt, blef manskapet allt mer klarseende ifråga om krigets oändamålsenlighet. Hon ser den växande antimilitarismen och säger regeringarna att det endast finnes ett sätt att bekämpa antimilitarismen, nämligen att slå in på pacifismen. Hon varnar för världskriget emedan dess följd blef att lössläppa revolutionen nerifrån, revolutionen, "som blott är andra ledet i våldsdådens kedja. Ty den är upproret mot de våldsdåd, man först begår mot folken." Isynnerhet våldet

att drifva dem i krig. Gång efter annan ställer hon dessa frågor i rätta läget med ord som dessa:

"Vapenmakt får icke hafva annat ändamål än att skydda dem, som våldföras och tillbakavisa de som våldföra. "Politik" står ännu i motsats till detta kraf.

(Forts.)

Själfrannsakan.

(Tillägnad svensk ungdom.)

I ENSAMHETEN STILLA vid studielampans ljus jag granskar tidens tecken, hör skilda rösters brus, de röster ur det gångna, ur tider ock, som gry, af blod ses marken drypa, och röd är himlens sky. Hvem skall i striden segra, männ' våld och barbari, partiprogrammens floskler med svek och dumhet i? Det talas vackra fraser om allas lika lott, jämstrukenhet är lösen, den nya tiden fått. Det starka får ej växa, och sakkunskap ej rår, vår svenska odling tynar, vår ödestimma slår. Här gäller egen vinning, partiets makt och sak, och därför fylles tiden med hat och vapenbrak. Man jäktar och man äftas, men gör ej, hvad man bör, för plikten ej man lefver, för sanningen ej dör. Ej svensken alltid kämpat för hvad han vet är rätt, ett svagt och ynkligt släkte är vorden svears ätt! I dådlös sömn för länge vi uti landet bott, att oförd kunde hota, vi aldrig riktigt trott. Vi ej ägt mod att offra, att våga något stort, och därför smått och futtigt var allting, som blef gjordt. Vi sökt att lifvet njuta, vi mycken njutning fått, men ändock blefvo aldrig vi nöjda med vår lott. I Mammans tjänst vi trälät, vi honom sålt vår själ, vi tänkt på eget bästa, men ej på allmänt väl. Vi visste icke tacka för hvad försynen bjöd, men städse mer och mera vår snikna fordran löd.

Dock, — finns här icke kvinnor, och finnas icke män, som för det rätta sträfva och vilja sträfva än, med tro på idealen, med hågen ung och varm, som kunna tända hoppet i hvarje kallnad barm? En längtan skönjs i tiden, en längtan efter tro, vi kunna icke längre i mörko lande bo, vi vilja vinna klarhet, vi vilja ha ett mål, ej veklig klagan längre, men starka viljors stål. Med skilda anlag födda, till skilda värf vi gå, där bäst vi kunna gagna, där vilja främst vi stå; vi vilja orätt häfva och lösa tunga band, och hvarje landsman räcka en hjälpsam brodershand. Ja, låt oss lyss till rösten, som är vårt hjärtas tolk: vi vilja åter vara ett starkt och enigt folk, vi vilja åter vakna och göra gladt vår plikt, vi vilja åter drömma vår storhets stolta dikt. Vi vilja isen bryta, som kväft den ädla brodd, vi vilja marken reda för nya skördars sådd. Nu rundt ikring oss höres den nya tidens brus, och vintern snart skall flykta för solens varma ljus. Den unga vår skall nalkas, som hoppet återfödt och skänkt sitt lif åt allting, som nyss var kallt och dödt. Dig, Sveriges vår, jag hälsar, vår mödas rika lön. Gud gifve, snart den komme, det är vårt hjärtas bön.

WALTER FEVRELL.

upp till storm. Folken hälsade med hänryckning alla framsteg i krigstekniken afsedda för vattnet, jorden och luften, om hvars "barbarisering" för krigets syfte B. v. S. utgaf en liten skrift, där hon uttrycker sin djupa missräkning öfver att luftens eröfring icke — som hon hoppats — blef en andens, utan en vapnens vinning. Hon ser hur man äfven sträcker sig efter elektriciteten — som bor-

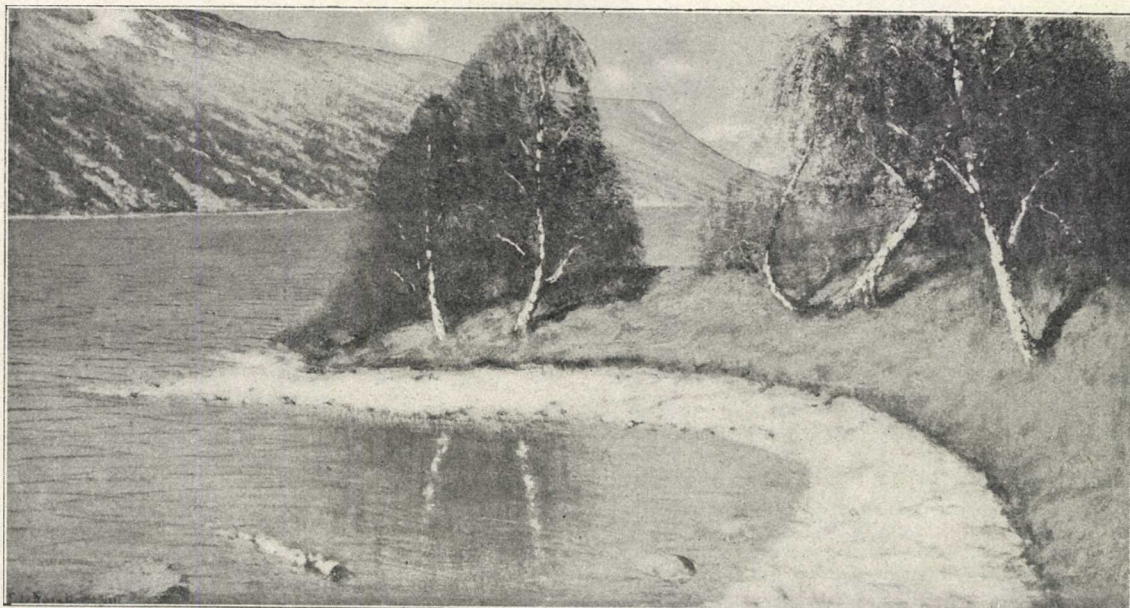


Edvard Rosenberg.

VET NI, ALSKVARDE LASARE, HUR DEN stämningssydda duken "Marskväll", som ni ofta stannat inför på Nationalmuseum, kom till?

Dess skapare, Edvard Rosenberg, som Idun nyligen uppsökte med anledning af hans 60-årsdag, har berättat det, målat i ord som konstnärer så ofta göra, hur han kom att ge just den stämningen vi beundra i hans taffla.

— Jag bodde på landet i Sörmland, säger konstnären, som jag gjort långa tider af mitt lif, just Sörmland är för mig det vackraste af alla Sveriges vackra landskap. Och jag hade länge gått och lurat på att fånga just stämningen i solnedgången. Det var ett särskildt motiv jag valt, och så en eftermiddag kände jag, att nu var ögonblicket kommet. Klädd i tulubb och massor af varma saker med terpentin i färgen, så att den inte skulle stelna, fattade jag posten bakom ett lider, som hörde till min gård. Ni vet att i mars, när solen börjar sjunka, kommer skymningen ytterst hastigt. På en liten stund skulle det vara mörkt. Jag arbetade som i feber, hela min kropp brände. Och på en timme hade jag målat en stor duk. Om Nationalmuseum fått den tafflan, det skulle ha varit något! Men så upptäckte jag, då jag återkom till lugn och besinning, att det var ett ställe i ena hörnet, som måste göras om. Ja — så hade jag snart målat om hela tafflan. Nu är den inte hvad den var då. Men när jag ser på den så här långt efteråt som en främling, och en kritisk främling till på köpet, ty den ligger numera så långt ifrån mig, måste jag säga till mig själf, att den ger i alla fall något.



Sommardag. Motiv från Ännsjön. Oljemålning af Edvard Rosenberg.

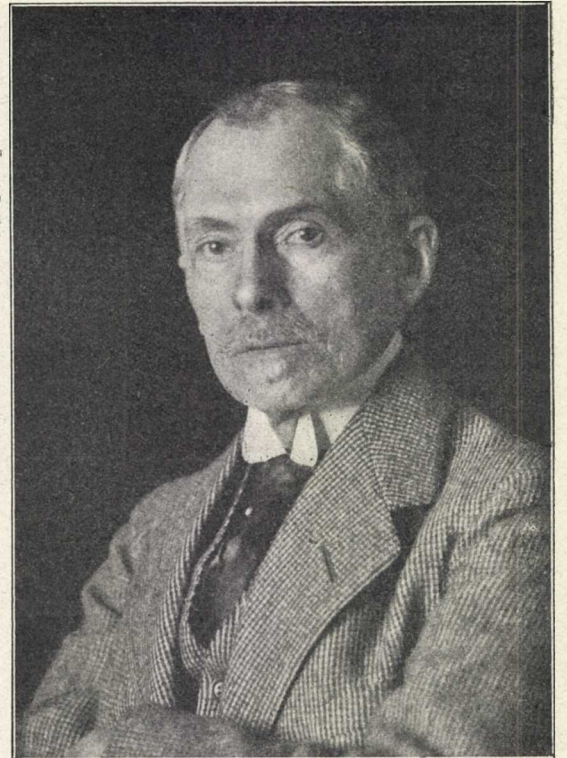
Det är musik i den. Den är som en tondikt af Söderman, har Carl Laurin en gång sagt. Ett anslag, ett ackord, det är så jag kändt det. Rytmen i det svenska landskapet har alltid intresserat mig. Den är så utpräglad, så karaktäristisk för vårt land, så mycket mer konstnärligt gifvande än till exempel det franska landskapets linjespel.

Så talar en svensk målare. Och ut ur allt det mångskiftande som blir sagdt vid detta tillfälle stiger bilden af den unge Edvard Rosenberg, hvilken likt alla andra konstnärsvnglingar både på 80-talet och senare, låg i Paris och studerade. Men han trufdes aldrig riktigt därute. Han länglade hem, kände sig alltid som främling i Paris.

— Det blef litet bättre, berättar målaren, då vi flyttade till franska kusten och bodde en vinter ensamma i en stenvilla, min hustru och jag med vår lille son och en tjänarinna. Men jag minns en nyårsafton, då jag stod uppe på 'falaisen' och hörde hafvet komma in mot mig med vintertunga svarta vågor, som nere på plagen, djupt under mina fötter bröt sig i skum. I en liten by på afstånd ringde alla klockorna i de små katolska kyrkorna in nyårsafton och jag måste fråga mig: Hur manne det ser ut i Sverige nu?

Den som målar dessa små landskapsstämningar i ord, som innehålla en del af en konstnärlig trosbekännelse: beroendet af hemmets jord, är förutbestämd att finna sin uppgift i att återge hembygden. Kärleken till svensk natur är hos Edvard Rosenberg innerligt förbunden med en dyrkan för allt som lefver, för blommor och djur, för det själfvullt vackra hos människor, äfven dem som han bringas i den allra ylligaste kontakt med. Konstnären och barnet ha ett gemensamt drag, en rent instinktiv förnimmelse af det äkta och sanna i denna värld, mest uppfyllt af humbug och dåliga efteröppningar. Oerhördt skrämt har Edvard Rosenberg varit som domare öfver sina egna verk, alltför många har han satt knifven igenom, då de icke tillfredsställde honom. Det är kanske därför han kan se förstående på den yngsta konsten och kan hoppas på den som han knappast hoppas för egen del. En ung sextioåring, rak i ryggen, går han sin egen väg, och det är icke utan att man tänker, då man möter denne riddare af penseln, på det gamla franska fältherreordet: "Chacun pour soi, Dieu pour tous."

ETH. K.



Skånemålaren Per Gummesson.

I SEXTIOÅRINGARNAS LED INGICK DEN 25 mars målaren Per Gummesson, en af de mest framträdande representanterna för skånsk landskapskonst.

Genom födsel, uppfostran och hela sin lefnad är Gummesson mera äkta skåning än flertalet af sina skånska konstnärskamrater. Han är en son af det fagra Osterlen, född på den bördiga slätten längst ned i sydost, i Borby socken, ej långt från Sandhammaren, och var bestämd till landtman som fadern. Men konstnärslust lekte den unge jordbrukaren i hågen, och en vacker dag satt han på tekniska skolan i Köpenhamn och fick där lära sig de första grunderna. Efter en treårig vistelse vid konstakademien i Stockholm (1883—86) begaf han sig till sitt land igen, och där har han sedan dess troget förblifvit.

Per Gummesson skulle emellertid ej i främsta rummet bli slättens målare, ehuru han började med motiv från hemtrakten. Han slog sig ned i det natursköna Röstånga och har nu bott där i tre decennier, de senare åren i en egen, stilfull och pittoresk villabyggnad, som han själf låtit uppföra. På landet har han tillbragt nästan hela sitt lif, helt och hållet uppgått i sin konst, med vaket öga midt ibland naturen, som han skildrar. Han känner den äfven i grund, dess växling under skilda årstider och dess skiftande stämningar under dygnets olika timmar. På hans bilder se vi byn med dess vattendrag och måleriska hus, dess kvarndamm och gästgivarvaregård samt bygden däromkring, fält och ängar, skogen, Nackarpsdalen och så i fonden den allt dominerande åsen. Hans tolkningar af den fattiga skogsbyggnaturen vid Söderåsen i vårljus

eller värdis, i tung höststämning eller med snöresten här och hvar äro af inte mindre intresse än konstnärens talrika framställningar af gamla bondgårdar och fallfärdiga längor i skiftande belysningar. Äfven hans många vintertaflor förljåna att bringas i erinran.

Framför andra är Per Gummeson Söderåsens målare, en frogen dyrkare af denna ej sällan storslagna, vilda och ännu jungfruliga natur midt i det välodlade Skåne. Men när våren är förbi, flyttar konstnären ned till hafvet, och skogsbygdsmotiven utbytas mot slättmarkerna kring Skanör och Falsterbo, Kullens klippor eller de idylliska fisklägena och strandpartierna vid Skelderviken, Oresund och Östersjön.

Särskildt anmärkningsvärda äro kanske de många dukarna från Kivik och Falsterbo med små soliga hem under mossbelupna tak.

Gummeson är ett ganska märkligt exempel på en konstnär, som först i mannaåldern på allvar slagit igenom och vunnit erkännande som en målare af verklig kvalitet. Han har genomgått en rik utveckling, sedan under tecknad 1903 med en särskild artikel först fäste en allmännare uppmärksamhet vid hans namn. Och huru konst- eller åtminstone tafvelintresset stegrats, huru konstförhållandena förändrats under den tid, som sedan dess förlutit! Efter många års konstnärliga mödor, många års ensamt och intimt umgänge med den största och bästa af läromästare, naturen själf, har Gummeson nått fram till en form motsvarande afsikterna, behärskad och distinkt, uttrycksfull, energisk och själfständig.

Först och främst är Per Gummeson idylliker. Ofta målar han små hörn af tillvaron, pittoreska gatupartier, fridfulla gårdsplaner och väna små hvita stugor med blomstermattor och lummiga träd utanför fönsterulorna.



Konstnären i sin ateljé.



Per Gummesons hem Pershall i Röstånga.

Gummeson är den äkta och trovärdiga sonen af skånsk jord. Hans konst bullrar aldrig, den verkar oftast känslig och intim, som framsprungen ur en bondemålare naturhängifvenhet. Hans målningar, vanligen små till formatet, äro fria från teknisk förkonsling och präglas, när de äro som bäst, af varm hemkänsla, djup och innerlighet; stundom kunna de besjålas af en mystisk stämning. Med en stilla, dämpad låga brinner hans konstnärssjäl.

Under de senaste tio åren har Per Gummeson utöfvat en rastlös produktivitet och strött omkring sig en kanske alltför stor mängd småtaflor samt ofta anordnat separatutställningar, som åtminstone i Skåne förskaffa honom en stor och vidsträckt popularitet. Han finnes representerad i Nationalmuseum samt Göteborgs, Malmö och Lunds universitets museer.

Emellanåt har Gummeson äfven iklädt sina tankar och känslor versens dräkt. Ett urval af hans dikter utgafs 1915 i bokform och kompletterar det intryck, hans färgkonst gifver af hans personlighet. I ett poem, kalladt "Sådd", talar han om huru bonden stämmer upp en glad sång, då det sista kornet fallit till sådd på den bruna vången.

"Ty han har gifvit sitt bästa
åt jordens modershög,
han vet, att det rikt skall växa
vid solsken och grödaregn.

Visst gaf jag den sista skärfven
af hjärtats skatt till slut —
men får jag väl hoppfull vänta
hur skörden skall falla ut?"

Solskenet har kommit äfven för konstnären och — erkännandet. Många hjärtliga lyckönskningar ha också på bemärkelsedagen sökt sig fram till den sympatiske och försynte, alljämt ungdomlige mannen i det trefna, af en vacker konstsamling prydda hemmet i Röstånga.

YNGVE von SCHMIDTEN.

❁ Lefve lögnen! ❁

GEORGI VAR RÖD I ANSIKTET AF upphetsning.

— Jag förstår inte er habila konjunkturmoral. En lögn är en lögn precis på samma sätt som svart är svart och hvitt är hvitt. Samma näfve tobak kan bli en cigarr, ett par cigarrcigarretter, eller ett halft dusin cigarrretter — ja, till och med en dosa full med snus — men af en lögn blir aldrig annat än en lögn. Basta.

Georgi fick inte behålla sista ordet.

— Du har orätt, sade den äldste af de tre herrarna. Det finns lika många olika slag af lögner som Havannamagasinet har cigarrsorter. Vänta bara skall ni få höra.

von Rosen räknade på fingrarna.

— Nödlögner, diplomatiska lögner — inklusive politiska lögner — barmhärtiga lögner — inklusive smicker med underafdelningar — okynneslögner, omedvetna lögner, kärlekens lögner och hatets lögner...

Kornér, som hittills uteslutande ägnat sitt intresse åt försöket att efter mönstret af Jellicoes torpedjagare göra sig osynlig bakom tjocka moln af cigarrök, lät oförmodadt höra sin röst:

— Och äktenskapliga lögner.

Georgi slog till ett skräll.

— De fattades bara — Kornér till undsättning. Nå ja, min öfvertygelse rubbar ni

ändå inte. Arlighet varar längst. Den som kunde afskaffa lögnen skulle göra sig förtjänt af...

— Galgen, resolverade von Rosen.

— Jag tror, inföll Kornér med sin djupa slämma, att den samhällsreformator som förmodade skaffa lögnen ur världen — ur vårt ömkliga embryo till en förnuftig värld, nota bene — och var fantasisk nog att göra det, skulle inte bli belönad med den rätta erkänslan — ens af sin egen fru.

— Allra minst af henne, nickade von Rosen.

Men Georgi gaf sig inte.

— Det gamla axiomet om lögnens outhärlighet är en lika stor lögn som lögnen själf, sade han — nu mera lugn i ton och gester. Vanan gör oss till offer för en ursäktlig felbedömning — det är alltsammans. Jag är vid gud den förste att erkänna utsträckningen af krigsårens förbannelse, men i några afseenden ha de varit till nytta: folk har kommit underfund med en del felkalkyler i fråga om förhållandet mellan vana och beroende. Det är bara underligt, tycker jag, att man inte gitter generalisera, att man inte drar nytta af lärdomarna och tillämpar det ena fallet på det andra, likartade...

— Georgi gör som nykterhetsfantasterna, afbröt von Rosen, han ser svenska folkets

❁ Af Anders Eje. ❁

tusenåriga rike genom det tomma brännvinsglaset — eller genom skärfvorna af det krossade. Georgi, som varit van att ta sin nubbe hvarenda middag under trettio år finner till sin förklarliga, men öfverraskade glädje att magen inte vägrar smälta maten fast den inte först blir mutad med Aalborgs akvavit...

— Tack, von Rosen, sade Georgi stillsamt, du hjälper mig att komma fram till slufsatsen. Att ljuga är fullt ut lika onödigt som att dricka brännvin till maten — fast båda delarna kan vara rätt behagligt ibland, isynnerhet när man är lat eller trött. Men den som fann opp slagordet att vanan är andra naturen borde fått lefva öfver de här åren. Det skulle jag unnat honom. Den mannen var just inte någon Columbus.

— Hm, muttrade Kornér motvillig. Han hade lagt bort cigarren med den hastigt växande askpelaren.

Georgi missförstod gester.

— Du vill ha fler bevis, sade han och reste sin på sistone smärtnade lekamen ur soffans djup, var lugn, du skall få dem. Oppna ett fönster åt Valhallavägen här nedanför och lyss på alla ljud som du inte hör — numera. Hvar är suset af bilerna, hvar gummiringarnas hväsande mot asfalten, hvar trumpetofoget i gathörnen, som en gång hotade göra bullerkommittén till en lika per-

manent institution som själfva vanan? Borta. Hade någon sagt dig detta en dag på vår sidan 1915 skulle du ryckt på axlarna som åt den diplomatiska legenden om frid på jorden. Hade någon förespeglat dig tvånget att använda aposlahästarna från teatern fast din egen bil stod i garaget med tanken full af benzin för två kronor litern, torde du bedt denne löjliga olycksprofet dra för fan i våld. Och för den som påstått att Stockholm skulle kunna reda sig utan sin bilpark lär du knappt haft en axelryckning till öfvers. Nåväl, mina herrar, nu är vi där i alla fall. Och går det inte kanske? Jo, du Kornér, och du också, von Rosen, det går alldeles utmärkt. Och då fanns det biler af minst lika många sorter och slag som det finns lögner: eleganta och klumpiga, slitna och blixtrande nya, smygande och skramlande, stinkande och violdoftande...

Georgi smuttade på sin vermoult. Parallellen föreföll honom lyckad — en verklig uppfinning, tyckte han, klar, omotsäglich, dräpande. Men Kornér log. Och hans ögon speglade inte alls den omvända pessimistens barnatro — han såg tvärtom ganska raljant ut där han satt och strök vänstra handens fingrar från topparna och ned — som om han höll på att dra på sig en alltför trång handske.

— Georgis bilpark, sade Kornér långsamt, påminner mig om... en gång för länge sedan, ... då jag också var ute och åkte i ett af de där fordonen, som vi sedan hunnit vänja oss så bra att vara utan. Jag undrar just hur jag skulle ställt mig, om händelsen inträffat nu — under körförbudet. Får jag berätta historien? Kanske någon af herrarna — ja, förlåt Georgi, men du har ett visst ansvar i det här fallet — sitter inne med formeln som kunnat lösa min ekvation?

Kornér grep en ny cigarr ur Georgis välfyllda låda, snoppade den med papperssaxen och fick eld af von Rosen, som tjänstvilligt lät en sticka sveda fingertopparna.

Till sist var berättaren färdig. Prolegomena hade hunnit växa ut till en tystnad, som beredt Georgi och von Rosen tillfälle att byta en blick af samförstånd — skulle ... skulle Kornér nu lyfta en flik af den slöja, med hvilken han, sin omulligt konsekventa natur likmätigt, dolt sitt äktenskapliga lif; äfven för den intima vänkretsen? Kornérs medfödda slutenhet räckte inte som förklaringsgrund till hans hårdnackade tystnad, när samtalet gled in på lyckade eller misslyckade äktenskapliga äfventyr.

— Jag tror minsann, började Kornér med en för honom ovanlig liflighet, att jag får be er följa med hela tio år tillbaka i tiden. Är det Anatole France eller Hjalmar Söderberg som sagt att decennierna äro lika korta som timmarna förefalla oss långa? Mig synes det som den här episoden med cigarretten — en helt vanlig treöres Khédivecigarrett — inträffade härom dagen eller senast någon gång i våras. Och så är det tio år...

Ha ni märkt, hur många spratt minnet speglar oss, när det gäller att identifiera viktiga händelser? Struntsaker, bagateller, oväsentligheter envisas hjärnan att fixera, fördjupa, etsa fast till daglig erinran, medan betydelsefulla tilldragelser i ens lif ligga i dimma och dunkel. Jag kan exempelvis inte — ens med den största intellektuella ansträngning — erinra mig precis hvad jag sagt eller hur jag handlat vid passerandet af vissa märkliga milstolpar under min framfarna lefnad, under det en hel massa rätt löjliga adiafora stråla i magnesiumljus från någon beskäftigt skött lampa uppe i hjärnkontoret. Händelsen med Khédivecigarretten är typisk i det fallet — jag minns, i detalj, allt hvad som inträff-

fade den kvällen, mina ord till Ella innan jag gick hemifrån, teaterföreställningen, hvar jag satt på parkett, bordets plats i foajén — ja, till och med utseendet på vaktmästaren som serverade min whiskysoda. Och sedan... när jag kom hem — alltsammans, alltsammans. Först trappluset som klickade, eller var afstängdt, hissen som jag fumlade med — och som satte af mig en våning för högt upp, fast jag bott i huset i fjorton år, mötet med Ella i tamburen, hennes första ord, rörelsen, när hon strök upp en hårslinga ur pannan, hvarje skiftning i hennes minspel. Och orsaken. En kuriös malör med en cigarrett, en Khédivecigarrett...

Inte sannt, jag nämnde nyss att det är tio år sedan detta hände? Georgi, som specialiserat sig på sina vänners bemärkelsedagar, kan tala om att jag var tämligen nygift — då. Nå ja, vi hade just börjat fjärde månaden af en äktenskaplig samlefnad, som inte kastat någon annan skugga bakom sig än min definitiva iakttagelse — misstanken fanns förut — att det normala måttet af kvinnlig svartsjuka hos Ella inte var... kort och godt, att det inte var normalt.

Att gå ensam på teatern är inte något nöje för den som fått i sig — som en dogm — att den inhemska dramatikers största förtjänster äro mellanakterna. Det var nämligen en svensk pjäs som spelades och hela anledningen till teaterbesöket hade karaktären af en eftergift åt författaren, engammal vän från Uppsalatiden, en hyggelig pojke, som från min synpunkt inte hade något annat fel än manin att skriva medelmåttiga teaterpjäser. Men Ella tyckte inte om honom — hon vägrade bestämt att gå med och titta på hans stycke. Därutöver använde hon sitt inflytande — allt sitt inflytande, mina herrar — för att få mig att afstå från teatern. Till slut, när ingenting annat hjälpte, lät hon skymta fram en misstanke, att spektaklet kanske bara var en skytt, att löffet till pjäsförfattaren, när allt kom omkring, inte var annat än en förevändning och så vidare. Under sådana förhållanden fanns ju ingen återvändo — jag gick till teatern i ett humör som kunde varit lättare.

Vid ridåfallet efter första akten såg jag mig om på parkett — halft förskräckt vid den plötsligt uppdykande tanken att författaren kanske satt i salongen. Inför tvånget att på hans Nå? ge ett svar, fälla en anmärkning, säga något om stycket skulle jag stått mig släkt. Min hederlige Uppsalaväns repliker hade bokstafligen gått in genom ena örat och ut genom det andra — en man och en kvinna hade varit i gräl, ett mycket högljudt gräl, och åt en gammal eftersprängd gubbe, som oafbrutet svor, hade raden skrattat — se där allt jag uppfattat! Den om och om igen repeterade dialog, som hållit mitt intresse vaket, hade förts i mitt eget hufvud, mellan en annan man och en annan kvinna...

Korteligen — jag var alljämt ur balans, irriterad. von Rosen skulle sagt att jag saknade den nödiga satsen *self control*, en alldeles riktig anmärkning. Alltså lät jag mig drivas med af strömmen, ut i kafé. Guskelof, tänkte jag, här finns inte ett enda bekant ansikte. Utan betänkande stjälpde jag två rågade kupor whisky i glaset och med kolsyran stickande i näsan svalde jag en försvarlig dos af blandningen.

Det hjälpte. Den fördömda dialogens utpekulerade sofismer i hufvudet på mig lossade sitt grepp, skärpan öfver Ellas anmärkningar mildrades, tonfallet skar inte längre i mina öron med spetsen af en nål — hela det system af hänsynslösa eller giftiga riposter jag till försvar gjort upp i tan-

karna föreföll mig plötsligt både grymt och onödigt. Det var inte långt ifrån att lynnesomslaget hopade själfanklagelser för lumpenhet — här satt jag och spann vidare på vår äktenskapliga dialog, medan Ella... Den kvinnliga impulsiviteten är inte bara af ondo — hon hade naturligtvis glömt sina anklagelser för längesedan och var nu som bäst i färd med att fundera ut ett lämpligt och tillräckligt graciöst sätt att betäcka reträtten.

Ett ögonblick var jag betänkt på att gå till telefon och ringa upp Ella. Gudbevars — inte för att inleda något samtal, utan med anlitande af den där gamla lömska metoden förbli anonym, låta henne svara hallå och så tyst trycka ned klykan — jag behöfde inte mer än tonfallet i detta tvåstafviga ord för att komma underfund med... kort och godt, hvad jag just då var nyfiken på. Planen förkastades emellertid såsom ovärdig en äldre man — i stället valde jag ut en cigarrett ur fodralet och som mellanakten redan var halfliden tog jag en af den allra minsta sorten, en Khédivecigarrett utan munstycke. Sedan jag fått eld på papyrossen ökades mitt välbefinnande med ytterligare en grad.

Nåväl, mina vänner, nu kommer jag till en punkt i min berättelse som har sin motsvarighet i det tekniska kapitlet i någon af Jules Vernes historier. Den skeptiske bör göra en paus och fylla sitt sinne med barnets mottaglighet, Georgi, som har benägenhet för paradoxer, bör erinra sig att det osannolika och otroliga inte har någon rymligare brunn att ösa ur än verkligheten. En väl utrustad lögn har alltid haft och skall alltid ha större utsikter att godtas än en enkel och klar sanning. Mitt fall var detta: Jag sitter i ett af teaterkaféets hörn, väl undanslucken, dessutom med en groflemmad pelare till betäckning, och väntar — halft motvillig — på signalen till andra akten. Det ena benet har jag kastat öfver det andra — så här — en smula vårdslöst, ja visst, men inte något brott mot konvensansen — högra armbågen stöder jag mot marmorbordets skifva, handen, med cigarretten ytterst mellan pekfingeret och långfingeret, håller jag lätt stödd mot kinden — så här — hufvudet något lutadt åt vänster. Beskrifningen låter lika invecklad som kroppsställningen är enkel och bekväm, när man sitter trängt, på en pinnstol, i en foajé, och röker cigarrett. Så ringer det — plötsligt, skrällande, våldsamt... Utan att veta det har jag tagit plats rakt under alarmapparaten från scenen, mina nerver äro inte inställda på öfverraskningar af den sorten — jag rycker till och känner i samma ögonblick en häftig sveda i bröstet, strax under högra axeln. Det är, helt enkelt, mina vänner, den rackarn till cigarrett som glidit mellan fingrarna på mig, med infernalisk passlighet sökt sig väg mellan kragen och halsen och nu ristat blodiga runor med glödspetsen i mitt hvita skinn.

Af eldsvådan blir emellertid ingenting. Att pressa glöden sönder och samman till aska är en sekunds verk, — svedan hinner jag knappt tänka på. Lyckligtvis har min malör undgått publiken, det allmänna uppbrottet till andra akten skyddar min kuriösa pantomim från den succès de rire, som eljes skulle varit löken på laxen. Men medan jag ännu står och grinar illa åt smärtan, som just sätter sin klo i skinet, hör jag en röst bakom mig: "Ridån går opp nu, herrn". Det är vaktmästaren som vill sätta undan, vädra, kanske få sig en skvätt ur någon flaska han ställt på luf. Men när den hederliga själen får syn på min hiskliga grimas blir han nästan bestört:

"Har herrn gjort sig illa?" frågar han med

(Forts. sid. 226.)

Staden, som är vi



ÖSTERSUND VANDER ETT FÖGA INTAGANDE ANSIKTE MOT främlingen, som stiger af tåget vid dess centralstation. Ty de "moderna" hus af obestämbär arkitektonisk stil, som exponera sina brandgaflar och bakgårdar åt stationssidan ge denna del af staden ett osympatiskt drag af ovårdad utkant. Men som fond står Frösöns djärfva skogskontur och Oviksfjällens toppar skimra långt

i fjärran. Det är emellertid att hoppas, att Östersund skall följa staden Paris' exempel vid de tilfällena, då det hedras med kungliga besök och låta de höga herrskapen sliga af vid en station, hvarifrån staden själf gör ett fördelaktigare intryck. Östersund har en sådan i den västra järnvägsstationen. Därifrån kommer man direkt in i den långsmala stadens midt och får det intrycket, att om den precis inte är någon skönhet bland städer, så har den i alla fall ett utomordentligt läge, som kanske en gång kommer att upptäckas af stadens fäder och göras något af. Den nuvarande stadsplanen är stramt lagd efter linjal med några parallellt löpande raka gator, som skära backarna och några branta tvärgränder, som störta sig utför dem hufvudsakligen ned mot Storsjön.

Frösöns storslagna fonddekoration skymtas här och hvar, man ser den bland annat från det besynnerliga torget, som utgöres af en brant backe med en sänka i midten, där landborna, pittoreska på vintern i sina hundskinnspälsar, lyckas krampaktigt hålla sig fast med sina hästar på torgdagarna.

Man bör onekligen se en norrlandsstad som Östersund på vintern hur vackert det än kan vara där på sommaren, med Storsjöns blå vågor i ständiga skiftningar och den rörlighet, som ett stort vatten alltid ger åt en utsikt. Dessutom skall man helst göra första bekantskapen med de långdragna östersundsgatorna en söndagsförmiddag, då sportlifvet står i blom, då herrar och damer på skidor efter häst eller damer på sparkstötling med en flott officer som körsven höra till stadsbildens karaktäristika. Men man letar förgäfvat efter intressanta gamla hus, som kunna ge galorna karaktär. Östersund är ännu en sådan ungdom bland städer, att det må förlätas den, om den icke ännu hunnit ge ett fullt uttryck åt sin personlighet.

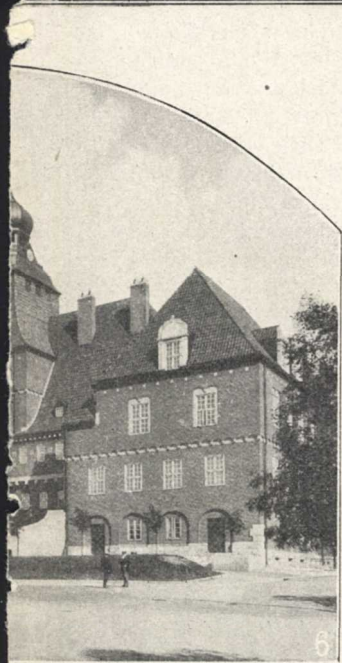
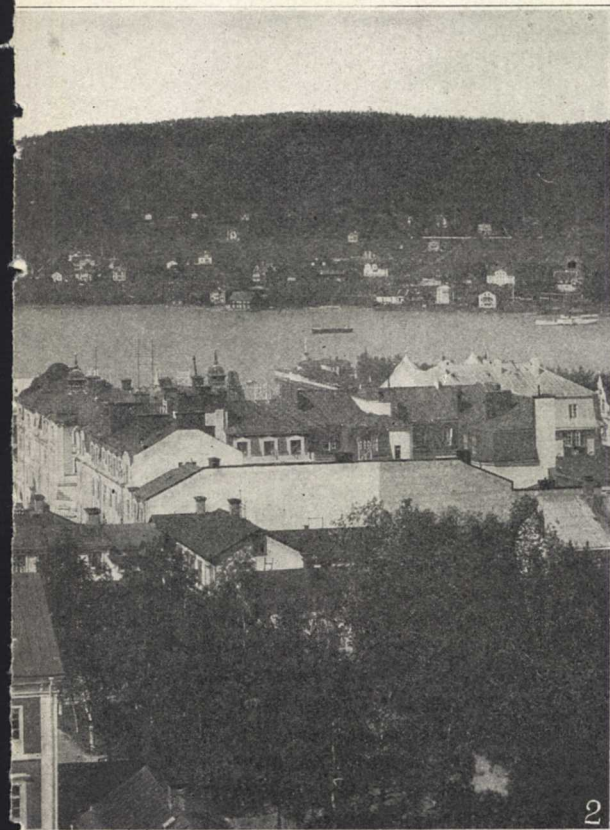
— På det yttersta af dessa dagar har dock staden fått ett rådhus, som kan jäfla med de vackraste moderna bygg-



1-3. Panorama öfver Östersund åkning efter häst, s. k. tolkning Rådhuset. 7. Rådhusets öfre 9. Landtbor inne i staden Oscar Ols



nterlandets hjärta.



nd, sedt från Frösön. 4. Skid-
5. Östersund från Frösön. 6.
hall. 8. Torgdag i Östersund.
n. En typisk jämtsläda.
son foto.



nader den svenska landsorten äger. Det ser ut som ett palats åt den jämtländska dukligheten och friboheten, och dess arkitekt, som heter Wallberg och är stockholmare, har lyckats åstadkomma ett hus, som ser ut att höra hemma just där det står. Vid inredningen har såvidt möjligt användts material från landskapet. Golv-ven äro lagda med den vackra röda jämtlandssten som också förekommer i rådhuset i Stockholm, träinredningen är till stor del af laserad furu och till arbetet ha Östersunds handverkare i stor utsträckning användts. Också ha de visat sin tacksamhet genom att skänka en rösturna åt stadsfullmäktigesalen. Alla textilier ha lämnats af föreningen Jämtlands hemslojd i Östersund, som arbetar på grundval af gamla jämtländska mönster. Rådhuset är som det nu står ett kulturdokument för Östersund så godt som något. En icke föraktlig samling modern konst finnes inrymd i rådhusets vindsvåning i väntan på att konstskatterna, som innefatta arbeten af Zorn, Carl Larsson, Tirén, Genberg, Christian Eriksson med flera, skola få en egen lokal.

Icke långt därifrån finner man stadens bibliotek, som har anor ända från 1700-talet, och som fått en värdig lokal, utförd af rådhusets arkitekt. Där inrym- mes äfven Jämtlands Läns Fornminnesförenings samlingar med en relik från 1200-talets kyrkliga textilkonst, den högt berömda Ofverhogdalstapeten.

Bland Östersunds monumentala byggnader kan man icke nämna dess kyrka. Den är tämligen obetydlig, men patsen för stadens nya tempel är redan utsedd. Det kommer att ligga i utkanten af den nuvarande staden, men ganska centralt för det "större Östersund", som skapats genom den senaste inkorporeringen. Där skall den nya kyrkan, som Östersunds moderna andar drömma om, ligga fritt på en höjd och byta hälsningar med de aflägsna Oviksfjällen. Så vill den unga framåtsträfvande staden ha det.

Östersund har vuxit hastigt, men man kommer aldrig på tanken att kalla dess utveckling amerikansk. Staden har från början med sig införlivadt vissa utpräglade kulturuppgifter. På 1840-talet, då staden ännu icke ägde någon borgmästare, var regementsläkaren C. A. Wetterbergh, mera bekant under sin litterära pseudonym "Onkel Adam", stadens "ordningsman". Det är förmodligen från



hans tid, som de kulturella intressena ha fått en så hög kurs. Han utgaf stadens första tidning och vårdade sig om den unga stadens utveckling. Vakenhet och önskan att följa med sin tid, både på godt och ondt, äro för öfrigt egenskaper som ligga i det jämtländska folklynnnet, och de som äro inierade i saken påstå, att de inflyttade följa med i dessa impulser. Det finns numera godt om inflyttadt folk i Östersund, då ju både Jämtlands fälljägare och Norrlands artilleri äro förlagda dit.

Staden, som är vinterlandets hjärta, växer snabbt, och om de bägge tafloer på rådhuset, som visa hur Östersund såg ut på 1850-talet skulle läggas till måttstock för bedömandet af hur staden kommer att te sig omkring 1950, får man låta sin fantasi konstruera ett Norrlands Metropolis. Men det är tryggast att hålla sig till det närvarande.

(Forts. fr. sid. 223.)

en min af så ärligt medlidande att jag talar om alltsammans, hur det gått till, från början till slut, för honom. Medlidandet förtonar i en fullständigt bottenlös häpnad.

"Det var då den märkvärdigaste olyckshändelse jag någonsin hört talas om," säger han. Och i hans smått stupida ögon skymtar jag en glimt af misstro. I själfva verket var det naturligtvis en hel serie gynnsamma — eller ogynnsamma — tillfälligheter, som möjliggjort missödet: hufvudets lutning, fingrarnas ställning, buktingen på kragen, musklernas sammandragning. Ett försök som jag gjorde, på stående fot, att rekonstruera förloppet misslyckades totalt — för att få (den nu naturligtvis ofända) cigarretten mellan halsen och kragen måste jag stoppa dit den. Jag kan försäkra det var med ganska blandade känslor jag midt under akten åter uppsökte min plats på parkett.

Efter ett par minuter var svedan nästan försvunnen. Detta till trots kunde jag — med fingertopparna instuckna under västfodret — ganska bra lokalisera brännskadorna i skinn... tre små märken lätt intill hvarandra. Det måtte se snyggt ut, länkade jag — och i samma nu flög det genom min hjärna: hvad skall Ella göra för min? Sätt er nu, mina herrar, in i den unga svartsjuka damens situation ett ögonblick. Hennes man aflägsnar sig på ett par timmar i uppgifvet ärende — att besöka en teaterföreställning — och återvänder till hemmet visserligen i laga tid, men tatuerad på kroppen som en farande sjöman. Och förklaringen... En relation, som inte ens gått i det beskedliga kräket till vaktmästare där ute nyss, och han hade ändå varit så godt som åsyna vittne. Både min intuition och min slutledningsförmåga sade mig att vår nyhillskampade äktenskapliga lycka hängde på en nödlögn, mot hvilken mitt manliga förnuft uppreste sig

med styrkan af en naturlag. Under större delen af pjäsens tredje akt jagade min hjärna efter denna lögn, jag staplade på hvarandra sannolikheter och tillfälligheter, jag undersökte och pröfvade, jag vägde och vrakade... Men innan ridån för sista gången sänkte sig öfver ett lustspel, som för mig lika gärna kunde varit en tragedi, hade jag min lögn färdig. Utan skryt — den var bra hopkommen, kombinerad med en legend från exercisliden plus en gammal trasig knappnål. Ella, som till min ära samma kväll låtit anrätta en njure med fransk äggröra, hörde på min historia med af ömhet uppspärade ögon och knöt till dess sensmoral en hel serie anekdoter om förbannelsen af opålitliga säkerhetsnålar.

Men, mina herrar, fyra år senare, då denna episod med Khédivecigarretten i Dramatiska teaterns foajé djupt drunknat i glömskans välsignade hvirflar, berättade jag för Ella historien precis sådan den var — bara med den lilla skillnaden att jag lät en af mina bekanta figurera i hufvudrollen. Jag förutsatte att händelsen inträffat ett par dar tidigare och att den fingerade vännens fru reagerat mot versionen. Ellas mycket lugna och kyliga anmärkning glömmar jag aldrig.

"Din vän är dummare än till och med en karl får vara. Bara det att han ville slå i sin fru en sådan förfärlig anka är en ringaktning mot hennes intelligens, som, redan den, är en fullt tillfredsställande skilsmässorsorsak."

— Har du en tändsticka, Georgi?

Spalten om böckerna.

DEN FINSKE FÖRFATTAREN ERIK GROTEFELT har med sin bok *Det nya fosterlandet* tecknat en allt annat än ljus tidsbild från det Finland, hvars partier stodo som bältespännare mot hvarandra i frågan om Finlands självständighet strax efter tsardömet sammanstörtande.

En gammal traditionshängifven ämbetsmannasläkt i Helsingfors med sina sympatier för Ryssland knutna vid minnet af den andre Alexanders milda valde, representerar genom sina ättlingar meningsbrytningarna inför den nya finska politi-

författarens pessimism. Eller låt oss säga att den nuvarande situationen i Finland gjort dess för sin självständighet kämpande söner till hjältar, hvilka med insatsen af sina lif söka undertrycka våldet och upprätta lagens ordning i ett frigjordt fosterland.

För öfrigt betvifla vi att bokens figurer representera det finska tänkesättet öfver allt landet vid tiden för den ryska revolutionens utbrott. Vore det så, skulle förvisso icke det kulturella Finland i dag kunna ge världen det lysande exemplet af ett folk, som offerar det yttersta för att få behålla sin fosterjord okränkt.

Litterär är boken välskriven, ehuru den starkt färgade tendensen något förtager det konstnärliga intrycket. Förläggare: Albert Bonnier. Pris kr. 3:75.

Det finns och kommer tvifvelsutan alltid att finnas människor, som ropa anatema öfver de fördärfbringande storstäderna för att af detta anatema bli i tillfälle att resa en svart fond, mot hvilken landsbygdens och landlifvets alla lysande förträffligheter skola afteckna sig så mycket klarare. Den fria naturen är jordens paradiset, storstaden dess absoluta motsats, alltså det jordiska helvetet. Det behöfver knappast betonas, att här föreligger en öfverdrift åt bägge hållen, ty lifvet i den fria naturen är icke enbart en herdeidyll och storstadens flåsande lifskomplex icke uteslutande ett hemskt inferno. Ser man rent estetiskt på förhållandena, falla gifvelvis landsbygdens skönhetsvärden lättare i ögonen än stadssamhällets, hvilket emellertid icke utesluter att storstadens anhopning af kulturskatter, dess starkt pulserande lif, dess rastlösa arbete på alla andens och materiens områden, dess af konst och natur gemensamt danade fysiologi göra ett starkt intryck på hvarje reflekterande sinne. Det civilisatoriska arbetet i en stat måste naturnödvändigt utgå från ett högkvarter, som inom sina gränser samlar det väsentliga af intelligens och kraft på skilda verksamhetsområden, och därmed äro förutsättningarna för storstadens existens gifna.

Naturdyrkan ingår i människans känslolif som någonting själfallet; för att bli hänryckt af ett skönt natursceneri kräfs ingen komplicerad uppfattning af det sedda; men för att förstå och älska storstaden med dess tusen nyanser af vackert och fullt, grymt och mildt behöfs visserligen en skärpt blick, som ser både historiskt och artistiskt, och ett öra, som i tonmassorna från jättestadens brusande orkester kan urskilja de sociala rörelsernas mäktiga fuga och det andliga skapandets stränga kontrapunkt.

Dessa reflexioner ha helt spontant lösgjort sig ur anmälares penna efter läsningen af Silvaras bok *Ströffåg i London*, hvilket arbete är en spirituellt orientering i det fenomen bland städer, som täcker milsvida marker af Englands jord ofvanför Themsens mynning.

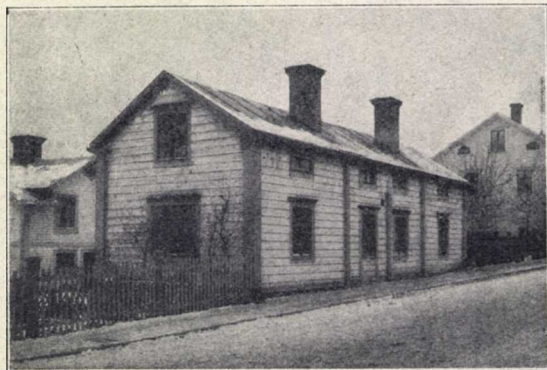
Författaren räknar Wien som sin hemstad, men en mångårig vistelse i London har ingifvit honom en varm sympati för staden och han säger i föreläsalet att "bladen borde vara omgifna af en svart



Prästgatan N:r 7, "Dal-Hans", ett af de äldsta husen i Östersund.

ken. Själfständighetstanken anses af en grupp för absurd, allt bör förbli vid det gamla, man skall endast arbeta på den lagliga ordningens återställande, medan en annan af släkten, den unge vetenskapsmannen Helge Borg, betraktar fosterlandets fullständiga oafhængighet som en lifssak för Finland, för hvilken idé han offerar sin vetenskapliga karriär. Men hans offer blir förgäfvat; där han vill gärningen stanna de andra tviflande och småkloka, tillbakahållande och modfälda, och boken slutar med Helges öfvertygelse att det Finland, som mäktar gärningen och offeret, icke längre är att söka inom de geografiska gränserna, utan hos de finnar, som gingo ned till den tyska fronten, drifna af sin längtan att ingripa i världsstriden.

Verkligheten torde vid det här laget ha jäfvat



Köpmangatan 16 i Östersund. Gården har på 1840-talet bebotts af C. A. Wetterbergh (Onkel Adam), då han var regementsläkare i Jämtland och Östersunds stads ordningsman, d. v. s. stadens styresman långt innan borgmästareämbetet inrättades.



Del af Östersunds gamla "stadshus", den s. k. fyrkanten, förr polisstation, numera köttbesiktningabyrå.

Tillhör artikeln å föregående sida.

rand till tecken på min sorg öfver att veta att England är bland våra fiender."

Hans skildringar från världsmetropolen hänföra sig till åren närmast före kriget, hvarför man under läsningen ej kan undgå att gripas af en vemodskänsla vid tanken på, att den i fredliga syften arbetande jättestaden nu är förbytt till ett samhälle, som lefver under trycket af blodsfjernas bann.

En stad som London skildras naturligtvis icke utförmmande i en bok på 400 sidor, men författaren har med fin blick för proportionerna fångat just de moment, som särskildt frappa främlingen och för öfrigt ge London dess karaktär.

I ett spirituellt inledningskåseri "Anatol om London", där den engelska kvinnoskönheten demonstreras af författarens språkrör, en wienskskådespelare, karakteriseras det vackra feminina England med följande paradoxala lustighet: De vackraste engelskorna äro — de wienskor, som uppehålla sig i London. Hvaraf framgår, att inte ens de exklusiva engelsmännen undgå omvandlande invasioner från kontinenten.

I kapitlet "The loafer" behandlas Londons arbetslösa, denna svältande armé af 100,000 människor, som ingår som ett ofrånkomligt element i den londonska gatubilden och som landets sociala reformatorer, alla ansträngningar till trots, ej kunnat skaffa en människovärdig tillvaro genom arbete. Med lif och fart ges en framställning af London i valfeber, då hela staden går i högspänning, klubbar, fidningsbyråer, hotellsalar, gator och forg, "tuben", den underjordiska järnvägen inte att förglömma, sorla af all den jäsning, som endast kan uppstå hos ett politiskt intresserad folk. Det estetiskt anslående London får sin belysning såväl som det fula, smutsiga och hemska London, salongernas och rikemannens värld såväl som fattigdomens och brottets hålor i Sohos grändlabrynter. Författarens stil är målande utan öfverdrift, kvick utan ansträngning och här och där schatterad af en varm humor. Man har inte ett ögonblick tråkigt i hans sällskap, men man får lära en hel del i ett ämne, som är outfömligt. Boken kostar 7:50 och har utgått från P. A. Norstedt & Söners förlag.

Bland den senare tidens öfversatta skönlitteratur förtjänar att undandragas glömskan en ungdomsroman af Theo Gift, betitlad Lil Hardy, efter bokens hufvudfigur, och skildrande engelskt familjelif i en sydamerikansk republik, ställdt mot bakgrunden af republikens infödings- och spanska folkelement. Romanen har ett öfverflöd på händelser och figurer, och de tyckas icke vara alster af några kammarfantasier, utan byggda på personliga erfarenheter och intryck från de exotiska trakterna. Särskildt har det lyckats förf. att lefvandegöra bokens hjälfinna, den vackra, frimodiga och på samma gång mjukt kvinnliga Lil Hardy. Från att i begynnelsekapitlet te sig som en rätt vanlig romanflicka med till genren hörande ingredienser af koketteri, flirtlynnne och en viss klädsam käckhet, som gör sig bra på ridturer och bland förälskade balkavaljerer växer hon under skildringens gång ut till en sanningspräglad karaktär, som fördjupas af kärleken och lidandet.

I romanens senare parti äro händelserna förlagda till England, hvilket ger förf. anledning till rätt pikanta jämförelser mellan de hemmavarande, af allsköns konservatism och fördomar behärskade engelsmännen och de som lefvat lifvet under friare förhållanden och en mindre dimhöljad himmel.

Boken röjer för öfrigt en frodig skaparfantasi, som med lätthet dirigerar känslors och viljors kollisioner, målar scenerier med stark färgverkan och sätter människorna i spontan rörelse. Hvad man frestas att anmärka är bristen på koncentration och en artistiskt afvägd stil. Detta gäller särskildt dialogen, som är onödigt bred och till följd af denna svaghet flerstädes förfaller till tröttande pladder, ett intryck, som ej ens Karin

Jensens lediga öfversättning kunnat i någon grad utplåna.

Emellertid har boken så pass många förtjänster, att den kan hänföras till den bättre förströelse-litteraturen och läsas med behållning. Men omslaget med det banala kvinnoporträttet gör föga rättvisa åt förf:s bild af den intagande hjälfinnan. Romanen är utgifven å C. W. K. Gleerups förlag och kostar 4 kr.

E. H-N.

Religiös litteratur.

DEN, SOM ICKE HAFT SÄRSKILD ANLEDNING att under de senare åren syssla med litteratur af religiös art, har säkert ingen föreställning om hvilken blomstring som inträdt på detta område. Visste man ej redan förut på grund af många tecken, att en nyväckelse på det kyrkliga området äger rum, så skulle man förstå det af de många både i fråga om innehåll och form betydande samlingar, föredrag och predikningar, som sett dagen under de sista åren. Genomsnittskännetecknet på de bästa bland dem synes mig vara förståelse för tiden och dess brytningar.

Särskildt har intresset inriktat sig på ungdomsföredrag och ungdomspredikningar. Hur mycket betyder det ej, att vi nu i stället för de många schablonartade, mer eller mindre sentimentala böckerna för nattvardsungdom fått ett af så mycken religiös värme men också af så mycket djup och så mycken ungdomlig friskhet prägladt arbete som Ungdomsboken (Sv. kyrkans Diakonistyrelsens förl.) Den boken jämte Natanael Beskows Till de unga (Wahlström & Widstrands förl.) och den lilla förträffliga samlingen Kyrklig sång (Sv. kyrkans Diakonistyrelsens förlag) böra utgöra själskrifna gåfvor till nattvardsungdomen.

Af pastor Harald Akselsson, den ene af utgifvarna af Ungdomsboken, föreligger nu i andra upplagan tre predikningar Inför evigheten (Sv. K. Diak. styr:s förl.). Det är med djupt vemod den, som haft den stora förmånen att höra Harald Akselsson i en krets af ungdom, tar del af innehållet i det lilla häftet. Hur sörjer man icke äfven nu när man ser, hvilken afspiegling af hans Kristusfyllda personlighet dessa predikningar utgöra, att ej vida mer af det han gaf ungdomen blef bevaradt. Säker finnes det ingen af pastor Akselssons åhörare, som då han läser predikan om Helgonens kall, inte oupphörligt skymtar just honom själf, då han talar om de människor, hvilka hjälpa oss att tro, att Gud lefver. "Nytt mod och lif gjuta de i själen, friska källor rinner det upp i deras spår. Sundare, ljusare, skönare blir det i världen genom dessa lefvande vittnen om Gud."

Ett lifet arbete, som här förut i korthet omnämnts är Tankar öfver heliga ting, samlade af S. H. H. (Palmuists förlag). Det är ett enkelt men smakfullt utstyrt häfte, som med sina väl valda utdrag ur kristna tänkarens arbeten är i hög grad ägnadt att hos ungdomen väcka längtan att stifta närmare bekantskap med de stora personligheter de här få skymta.

Ord i allvarstider, (Norstedt & Söner), af den för sin predikoverksamhet i Franska kyrkan härstädes synnerligen högt skattade pastor Alfred Mohn vänder sig med sitt ärliga, oförskräckt skärskådande af en del religiösa och filosofiska problem till en mognare läsekrets, ehuru säkert åtskilliga af problemen — Gud och kriget — gudomlig vilja och mänsklig frihet — skuld och försoning — äro lika aktuella för tänkande ungdom som för mera mogna människor. Det är en fint bildad, varmt kännande och tänkande människa, som talar i denna samling predikningar, men det är på samma gång en människa, som står midt ute i nutidslivet med dess tragik och dess oerhörda kraf på Jesu lärjungar. Omutligt sträng, ställer förf. bredvid hvarandra våra dagars kristendom och våra dagars kristenhet. De kristna kyrkans skuld i världskatastrofen fördöljer han ej. "Just därför att kyrkan så ofta böjt sig för den mänskliga storhetens falska bländverk, därför att hon så många gånger visat sig mer angelägen att behaga denna jordens herrar än sin rättmätige härskare, får hon i våra dagar bära massornas missaktning, kallsinne, fiendlighet. Hon lider straffet för sin feighet och sina fel. — Och kanske skulle denna rättvisa tuktan," fortsätter förf., ej skada, om hon bure den ensam. Men det är Jesus själf och hans frälsningsbudskap, som hon allvarsamt blottställt och misstänkliggjort inför mängden. Det misstroende som tynger på henne, återfaller på Gud själf."

Den ädla form pastor Mohn förlämnar sina tankar har öfversättaren (märket A. E.) i ovanligt hög grad lyckats bevara. Har man tillfälle att lägga bredvid hvarandra det franska originalet, *Paroles pour des temps serieux* och

den svenska öfversättningen, skall man till sin förundran finna, att den förra icke mistat ett uns af pregnansen i uttrycken eller den poetiska flykten i framställningen.

Ett mycket gifvande, af djupgående religiös och litterär bildning prägladt arbete, som på grund af sin populära form förkräftligt lämpar sig som gåfva till litterärt intresserad ungdom, är läroverksadjunkten Emil Liedgrens samling uppsatser Kyrka och dikt (Sv. kyrkans Diak.-styr:s f.) Till detta återkommer jag emellertid i annat sammanhang. Det förtjänar emellertid redan nu framhållas — något som ej framgår af titeln — att de flesta uppsatserna behandla 80-talets och vår egen tids litteratur, Strindberg, Karlfeldt, Heidenstam, Selma Lagerlöf m. fl.

MARIE LOUISE GAGNER.

OBEROENDE. ROMAN AF ANNA-LISA Andersson. Dahlbergs Förlags A.-B. Stockholm. Bland den icke allför rikliga ungdomslitteraturen utgör denna bok ett välkommet tillägg. Den vänder sig främst till de unga flickor, som växa upp i lyckliga, skyddade hem och vill visa dem, att de ha en hel del att uträtta för sina mindre lyckligt lottade systrar, de själförsörjande med oförlärliga löner. Historien handlar om en ung rik flicka, som genom sin fars nya gifte drivs bort från hemmet och som på grund af ett infall tar plats på ett kontor i Stockholm. De erfarenheter hon där gör komma både henne själf och andra till godo. Förf. håller sig på ytan af tingen, sträfvar icke efter att fördjupa, men hon skrifver ut ur sin varma medkänsla med de ensamma och med dem som ha det svårt, och därför blir hennes bok läsvärd, trots det att den litterärt icke kan komma med några anspråk.

ETH K.

Kolarbruden.

En historia från ett nödår.
Af THORSTEN LJUNGMARK.

(Forts.)

— BARN, BARN, SADE ANNA LENA — tror ni det är bättre här? Det regnade hela skördanden, inte var säden mogen heller på alla ställen och när snön kom i oktober stod all säden ute och frös ur. Potatisen på lågmark har stått under vatten hela efter-sommaren och den vi hade på sandbackarna frös det mesta nere.

— Alldeles som däruppe, hviskade flickan förtviflad. Men i städerna då? I Hudiksvall?

— Finns ingenting, barn. I Gefle, där finns det, för det är stapelstad, och i Söderhamn. Här går folk hvar dag och bär på mjöl därifrån, men värst många pund kan en karl ju inte ta på ryggen.

— Och hur långt är det till Söderhamn? frågade pojken som hittills, alldeles som Per Persa suttit tyst och låtit kvinnorna föra ordet.

— Åtta mil landsvägen. Det är inte att tänka på för stintan. Hur gammal är du?

— Sjutton år! sade flickan genast. Vi äro tvillingar, Mattes och jag. Men vi ha — rösten var förtviflad men trotsig — aldrig tänkt gå tillbaka hem!

— Bevare oss väl, stinta! — Anna Lena visste inte hvilket som förvånade henne mest. Du är så liten och bror din så lång! Och hvad tänker ni ta er till, då?

Mattes såg på system med hårdt hopknipna läppar. Han kunde inte se henne släpa sig fram efter landsvägarna längre, skakande af fröthet och hunger medan kölden bet henne till blods. I denna stora by måste väl finnas något arbete för dem — något som gaf en beta bröd och en sängplats, sådan den nu var. Tjänstfolket i Helsingland låg i oeldade rum då och gör så ofta ännu!

— Jag är inte så liten som jag ser ut, svarade flickan klart och snabbt. Jag kan — Per Persa afbröt henne. Nu kommo de in på hans marker!

— Det finns inte föda, kom ihåg det! sade han. Det går inte an för en bonde att dra

på sig folk i onödan då det hvarken finns säd eller potatis eller föda åt kreaturen.

Flickan reste sig. Hennes ögon glittrade och händerna knötos.

— Ni ska inte göra Mattes mer ifrån sig än han är, sade hon. Det skall finnas ett järnbruk inte så långt härifrån och där ska de väl ha kol som vanligt. Jag kan köra en kolstug så bra som en karl och Mattes har kolat många milor han redan. Men först skall jag höra efter i gårdarna häromkring.

Per Persson var nära att tappa andan inför denna kvinnliga energi och de utsiker den öppnade för honom — ty detta var som efterskickadt! Men det dugde ju icke att visa sig för ifrig.

— Sätt dig, stinta. Du ser så liten ut, så en kan inte tro att du duger något till. Men vill du följa bror din till skogen — för födan, förstås — så nog har jag ett par milor som ska brännas häruppe på Mickjebotten.

Mattes grep efter systemens hand och höll den hårdt. Hon satte sig ned igen och affären blef uppgjord utan att Mattes eller Anna-Lena sagt ett ord. Den förre hade gråten — lyckans och lättnadens pressande gråt — i halsen och den senare tänkte att med detta ville hon icke ha att göra. Barnen skulle arbeta och frysa lifvet ur sig däruppe, men förvisso skulle de ha en extra fläskbit med sig då de buro iväg! Det skulle bli hennes skuld och tackoffer, det och kyrkljus.

De stannade nere i gården öfver första helgen, den fämälde Mattes och den lilla lifliga Brita. Det befanns att de voro så frostskadade i ansikten, händer och fötter att fullkomlig stillhet var af nöden. Men de gjorde nytta ändå — aldrig hade Anna-Lena sett så hämunda barn! Brita satt i pinnsoffan och kardade ull eller sydde med flygande fingrar på näfversömmen och Mattes lagade selar som om han lärt sig yrket.

Nog hunno de båda se hvad slags gård de hamnat i: brödet var knappt och stenhårt gröten var svart och besk, fläsket fullt af mask. Men det var ändå föda, tänkte Mattes. Och aldrig tillfode en granne inom — det var ju underligt.

Men Per Persa visste väl bättre än så! Redan tredjedagen bar det af till skogs. Anna Lena hade redligen hållit sitt löfte till vår Herre rörande fläsket, bland det stenhårda brödet hade hon stoppat några paltkakor, i bottnen på Britas kont låg, inlindadt i hennes bästa kjol, ett torkadt fårlår. Lars Johan, drängen, skakade på hufvudet när han såg Anna Lenas gamla brunrandiga kjol i förkortadt skick kring Britas smala ben.

— Någon kommer att dö snart här i gården, sade han, det här går aldrig väl.

Då de lämnat bygden bakom sig och kommo in i skogen låg snön lös och djup och omöjlig att komma fram öfver. Hästen måste skickas tillbaka och provianten fördelades i ryggbördor på de två drängarna, Mattes och Brita. Flickan kämpade sig tappert fram på sina trögor — ett slags snöskor — hvilka dock ej hindrade att hon sjönk djupt ned för hvarje steg. Efter den första fjärdingsvägen var hon våt in på bara kroppen och flämtade som ett sjukt djur. Men steg för steg arbetade hon sig framåt i de andras spår, stannade blott nu och då för att andas ut, klängande sig fast vid någon lågt hängande gren af en barmhärtig furu.

Mattes var förtviflad. Han var ju så hjälplös. Hon arbetade lifvet ur sig och det fanns ju ingen utväg ur detta, ty det stod icke i deras makt att bära henne. Han ville ta hennes kont men fick icke heller det förrän hon blef alltför utmattad att värja sig, då han tog den med våld...

De hade gått i fyra timmar och voro icke

halfvägs då Brita stupade. Det var som om ett berg legat öfver hennes bröst, hon kunde icke andas, och hela den snötyngda skogen gungade för hennes ögon i ett haf af flammmande eld med skyhöga vågor. Hon blef blå i ansiktet och sjönk ihop utan ett ljud.

De tre männen sågo rådlösa på henne. Mickel svor högt öfver kvinnfolk i allmänhet och Lars Johan förbannade den afart af Guds beläte, som kallas snåla bönder. Mattes låg på snön bredvid systemen och höll henne upprätt medan hjärtat låg som en stor sten i hans bröst och tankarna arbetade förtvifladt för att finna någon utväg.

Då slängde Lars Johan af sig konten, tog yxan och gick ett stycke bort, där en jättegren sträckte sin mäktiga spira mot skyn. Hennes grenar hängde nedåt, hvar för hvar, de nedersta bildade med marken som golf ett cirkelformigt rum omkring sexton alnar i genomskärning, dit icke ett snökorn trängt.

— Tänker du lägga henne där? frågade Mattes och tog ett fastare tag om flickan.

— Tänker göra en åka! blef det trygga svaret, och nu förstod också Mickel och skyndade med en gillande grymtning till kamratens hjälp. Inom en half timme hade de medels rep fogat ihop en slags släda af ett halft dussin öfver hvarandra lagda grenar, af hvilka ingen höll mindre än sex alnar i längd och mer än två i bredd. Grenskäften surrades ihop och strax nedanför där riset var som tätast stacks in en tvärså, i hvars ändrar ett par rep slogos. Dessa surrades sedan fast vid midtrepet, ty männen måste gå i gasmarsch för att taga sig fram. Brita surrades in i fårskinnsfällan och bands väl fast på granrisflaken, packningen likaså; därpå drog taget vidare.

Det var en besvärlig färd, ty åkan kräpde en omväg här och en där för att icke stjälpas mot stenar och buskar. Men Lars Johan var berusad af sin lysande idé framgång och sjöng så det ekade mot hållarna:

Ingen dager synes än,
stjärnorna på himmelen
de blänka!

Hvad Mattes angår var han alltför tacksam och lätt om hjärtat för att känna hur trött han själf var. Om hans gamle rike, girige farbror någonsin dog och lämnade arvet efter sig, skulle Lars Johan få en ärlig hacka för detta!

Stjärnorna gnistrade från en mörkblå himmel då de kommo fram till Mickjebotten. Det var för sent för Lars Johan och Mickel att hinna skotta milan och återvända på kvällen, hvarför de alla slog sig till ro i kojan. Brita som nu kvicknat till måste trots ifriga protester stanna i sitt varma fängelse tills den flammmande stockelden gjort kojan ljus och varm, då han blef inburen och befriad.

Hon stod upprätt och blinkade i ljuset, liten och smal i sin våta, skrynkliga kjol — och så lade hon en liten hård hand i Lars Johans stora barkade näfve.

— Hvad du har gjort mig i dag skall jag aldrig glömma bort, sade hon högtidligt som hade hon varit en prinsessa i stället för en liten kolarpiga. Och dig skall jag också komma ihåg! fortfor hon vänd till Mickel. Det var ingen af dem som ens kom sig för med att le i skägget; långa år efteråt talade de med vördnad om henne den gången i kolkojan.

Kvällen därpå voro syskonen ensamma i den vida skogen med den rykande milan.

Det blef stråfsamt. Det är aldrig lätt att kola en mila, som man icke varit med om att resa. Den brann ojämnt och fordrade en idelig passning. Syskonen skulle vaka hvarannan natt, men det blef Brita som för det mesta "låg på aga." Med den växande poj-

kens omöjliga trötthet sof Mattes som en stock så fort han krupit under fällan på britsen och det var Brita, som ideligen spratt upp ur sömnen och smög upp dörren för att flöta ut. Skogen stod som en nattsvart mur med en mörk himmel, mot hvilken milan skickade en molnstod af rök och då och då en sprakande eldkvast. Då väckte hon med svårighet Mattes och följde med andlös fasa hans lifsfarliga vandring däruppe på den heta stybben. Hvilken minut som helst kunde han försvinna i ett förrädiskt hål och brännas till döds midt för hennes ögon.

Men Mattes klarade sig. Fämälld ända till fjurighet, var han en duglig arbetare blott han fick gå till handling. Denna tillvaro grämde honom i alla fall. När han gick ifrån den rike farbroderns gård var det emedan han ville bereda Brita en bättre lott än misshandel och svält. En kolkoja hade han icke drömt sig, och hvarje dag sargade honom minnet af systemen frysende efter vägarna och i mickjegårdens lada eller af hur hon låg blåblek och flämtande på snön.

Brita höll humöret uppe. Hon hade snart upptäckt att maten var mycket knappt tilltagen för tre veckor. Om inte bud kom från Per Pers före den tiden, finge de säkert svälta de sista dagarna. I slutet af andra veckan knappade hon in på sina egna mål så mycket hon kunde utan att väcka Mattes misstankar. Det bekom henne icke väl, ty kölden var fortfarande skarp, men hon fröstade sig med att hon hade god tillgång på värme. Den trånga, mörka kojan var en ljuflig tillflyktsort med brasan flammmande på hårdan eller grytan puttrande på sin pannring öfver glöden. Och britsen med granriset, hästfäcket och fårskinnsfällan var en härlig bädd, bara man fått sofva ostörd utan att tänka på milan jämt.

— I dag, sade Mattes betänksamt en morgon mot slutet af tredje veckan, rifver jag och släcker. Jag kan inte vänta på drängarna längre, underligt att han inte skickat dem hit för länge sedan.

Brita kunde inte bra den dagen, hon kände yrsel och kvälningar och hon frös. Hon hade visst fått för litet mat de sista dagarna — men det var inte mjöl till många grötar kvar i påsen, brödet var på upphällningen och fläsket slut. Af fårfiolen fanns en smula kvar ännu.

— Jag får väl hjälpa dig, sade hon tappert och såg med detsamma forskande på honom. Hvad tänker du på?

Mattes rodnade långsamt.

— Kom ihåg, sade han i det han tog bälghandskarna och stack ullvantarna i dem — att Lars-Johan skall ha en bra häst — när du kan. Glöm inte Mickel heller.

Flickan slirrade efter honom. Det var som ett testamente — nu, när han skulle rifva milan!

Brita kunde icke vara till mycken hjälp vid rifningen, därtill voro hennes krafter för små, men vid släckningen arbetade hon för två.

Kylan var bitande, så bitande att hennes kjolar som blefvo våta af vatten och snö, fröso till is och stodo som ett styft pansar omkring henne — och, kära läsarinna, du får förlåta mig men något slags underkläder hade hon icke. Eskimåkvinnor och indianskor stå hvad förnuffiga kläder beträffar vida öfver sina hvita sysstrar bland allmogen i Sverige.

De arbetade utan rast eller ro, ty båda kände ansvaret tungt. Britas steg blefvo allt tyngre, hon släpade sig som en blind fram mellan de ångande, knäppande kolhögarna. Den ena minuten var hon brännade het, den andra skakade hon af köld och marken hade ett ofäckt sätt att gå i vågor.

(Forts.).

FRÅGOR

ENHVAR LÄSARE AF IDUN ÄGER rätt att i denna afdelning framställa förfrågningar rörande husliga eller andra angelägenheter till besvarande af läsekreten. Dock förbehåller sig redaktionen oinskränkt befogenhet att utesluta de frågor, hvilka anses sakna mera allmänt intresse. Hvarje publicerad fråga kommer att besvaras, och utbetalas för det bästa svaret, å någon af här nedan införda frågor, som insändas till redaktionen senast 4 dagar efter detta nummers dato ett pris af 10 kronor.

N:r 119. Kan man uppträda i lågklackade skor till sällskapsdräkt? Och finns det någon, som tillverkar eleganta lågklackade skor? Det är lite roligt att lägga en tum el. par

till sin längd, då denna är mer än tillräcklig förut. Och då till på köpet ens fästman kanske är en aning mindre än man själf!

Rådvill.

N:r 120. Mitt lifs käraste tanke har varit och är att kunna få öppna ett litet hem för, antingen friska eller sjuka s. k. föräldralösa små barn. Men huru kunna i verkligheten realisera denna min tanke? Har en liten sparpennning som kanske kan räcka till en liten stuga, men ingenting mer. Hvilka vägar har man att gå, och hvart skall man vända sig för erhållande af nödiga upplysningar?

Syster Lisa.

N:r 121. Frågas härmed om det finnes något effektivt medel mot tvestjärtar? De komma in genom

springor, fönster, dörrar och kryper på kläder, i sängar och öfverallt! Svar till »Utpinad landtbo».

N:r 122. Vill någon af Iduns läsare gifva mig ett råd. Jag är 16 år från s. k. godt hem, men där osämja hör till dagligt arbete. Jag kan inget men önskar lära. Har på senare tiden börjat grubbla och är så sorgmodig. Har läst mycket dåliga romaner. Men jag har gjort det för att jag inte har vågat att sitta och inget göra, för då har jag genast börjat grubbla. Jag har ingen god vän som jag kan förtro mig åt och mamma vågar jag knappt tala till, för hon är så hård och oförstående och tänker endast på sig själf. Och om jag förtrodde mig åt någon så förstår dom inte hur

jag känner det. Kan jag taga mig en plats som jag kan få lära mig sy o. s. v., för hemma kan jag inte vara längre för jag nästan blir förhärdad, ja vansinnig, jag gråter nästan jämnt så fort jag är ensam. Och alla gnabbar på mig.

Sorgmodig.

N:r 123. Jag tänker väfva örngott af linne i fyra skaft men i stället för mellanspets tänker jag väfva en bård på en 3—4 cm. bredd. Frågar nu om någon af Iduns läsare kunde gifva mig en beskrifning på någon lämplig bård i upphämta, eller något som går fortare att väfva.

Stina.

N:r 124. Jag är 49 år, och på grund af ändrade familjeförhållanden står jag nu utan verksamhet, jag är

särdeles intresserad af socialt arbete, men kan ej uteslutande egna mig åt det gratis, utan undrar jag om någon af Iduns läsekreten kan gifva mig råd och upplysning hvart jag skall vända mig, för att möjligen få någon aflönad sådan verksamhet. Jag har sökt som fosterbarnsinspektris, men enligt nya lagen var jag för gammal att vinna inträde. Vore mycket tacksam för ett godt råd, gärna skriftligen eller muntligen, min adress finnes hos Idun.

Människovän.

N:r 125. Har en bit hvitt linne, som jag vill använda till ett par traperier, men vet inte hvar jag skall få treffligt mönster till ett par sådana. I tapisseri-affärerna ställa de sig vanligen afvisande, då det är fråga om bara mönster, och ej material. Ingen kan vara tacksammare för en god idé än »Ungmor».

N:r 126. Har 1 1/2 mil till kyrkan. Brukar, när vädret så tillåter cykla dit. Har nu sorg och kan väl inte cykla med slöja på hatten. Skall jag då gå den 3 mil långa vägen? Råd ett

Vilda skogsbygdens barn.

N:r 127. Hvilken lämplig väg eller kallelse i lifvet kan stå öppen för en ung ideellt sinnad och begäfvad man, som ej aflagt studentexamen, men som genom fleråriga själfstudier förvärfvat sig goda kunskaper i lefvande språk och allmänbildande ämnen, äger vidsträckt beläsenhet i omfattande och rikhaltig litteratur, förtrogen med de yppersta författares verk och lyser ett afgjort lefvande intresse för filosofisk och poetisk litteratur? Har för sitt uppehälles skull intvingats på felaktig plats i lifvet, men alltid hyst en brinnande lust att helt få ägna sina krafter och intressen åt en passande intellektuell verksamhet. — Hvilken? »Rüno».

N:r 128. Skulle någon vilja vara så god att upplysa en ensamstående och olycklig om man kan få utbyta ett barns namn, som blifvit vanäradt af fadern, utan dennes tillfrågande och medgifvande. Fadern har ej vistats i hemmet sedan barnet var 2 år och är detta nu 14 år. Modern har ensam försörjt sitt barn. I så fall hvart vända sig? Huru stor afgift ungefär.

Rådlös.

N:r 129. Kan examinerad småskollärarinna med elementarbildning motsvarande 6 kl. och goda tjänstgöringsbetyg från såväl guvernantsplatser som små- och folkskola erhålla plats i förberedande skola i stad. I hvilken tidning annonseras dylika platser och hurudana äro pensions- och lönevillkoren? Mycket tacksam för svar vore »Framåtsträvande».

N:r 130. Finnes något sätt att preservera bladväxter i allmänhet, så att de bibehålla sin färg, (icke genom pressning).

N:r 131. Vore tacksam för anvisning å någon litteratur, svensk eller utländsk, behandlande möbler och möbelstilar, träskulptur o. d. Finnes någon tidskrift för möbelkonst.

Träkarvare.

N:r 132. Skulle någon af Iduns läsare vilja upplysa om hvar man kan få kostnadsförslag, mönster och äfven material till allmogedrätt (helst svensk som väl ställer sig billigast)? Undrar om inte hela dräkten kunde sys af bomullstyg? Är slöjdlärlarinna i folkskola och önskade hjälpa barnen med en trefflig sommardrätt.

Vän af allmogedrätter.

N:r 133. Kan en flicka erhålla plats såsom resande för någon firma? Hvar skall man vända sig för att erhålla dylik plats? Hur ställa sig fordringarna? Asta.

N:r 134. Jag är 20 år och har genomgått 8 kl. läroverk med goda betyg. De två år, som gått sedan jag slutade skolan, har jag varit borta såsom guvernant och äfven sysslat med privatläsning. Men emedan jag har mycket stort intresse för matematik, fysik och kemi ville jag helst ej fortsätta som guvernant utan istället bli laborant, komma i guld-

(Forts. efter Köksalmanackan).



HYLIN'S
Parfym i pulver

”GLOIRE”

bör ej förväxlas med puder. Hylin's parfym i pulver är nämligen koncentrerad parfym i pulverform

framställd enligt af oss upfunnet förfaringssätt. En ask af detta pulver innehåller mera koncentrerad parfym än en flaska flytande parfym till samma pris.

Hylin's parfym i pulver möjliggör äfven i motsats till flytande parfym en genomgående diskret parfymering af kläder hud och hår. Allt kan parfymeras med ”GLOIRE” parfym i pulver. Lämnar inga fläckar å ömtåliga väfnader.

”GLOIRE” parfym i pulver (odeur ”La Couronne”) utmärker sig för en utsökt fin och varaktig doft och är den eleganta världens parfym par préférence.

Till salu i alla parfymaffärer. Pris Kronor 3: — per ask.

Hylin & C:os Fabriks-Aktiebolag, Stockholm.



REKLAMKAVAJ

REKLAMKOSTYM

AV EXTRA PRIMA ÄKTA BLÅ HELYLLECHEVIOT, SATIN-FODRAD.

Storl. år	4	5	6
Kronor	33:—	34:—	35:—
	7	8	9
	10	11	12
	13	14	15
	16	17	18
	19	20	21
	22	23	24
	25	26	27
	28	29	30
	31	32	33
	34	35	36
	37	38	39
	40	41	42
	43	44	—

AV EXTRA PRIMA MÖRKBLÅ HELYLLECHEVIOT, MED KRAGE OCH MANSCHETTER AV MÖRKBLÅ SATIN.

Storl. år	3	4	5
Kronor	31:—	32:—	33:—
	6	7	8
	9	10	11
	12	13	14
	15	16	17
	18	19	20
	21	22	23
	24	25	26
	27	28	29
	30	31	32
	33	34	35
	36	37	38
	39	40	—

Order från landsorten exp. mot postförskott eller efterkrav.

A/B NORDISKA KOMPANIET, STOCKHOLM.

Tre goda råd i dyrtiden:

Spara pengar, spara tid, spara arbete genom att använda Nordstjernans Putsmedel: Metallputs, Zinkputs, Silverputs, Spiselputs, Knivputs o. Fönsterputs. — Säljas i väl sorterade affärer o. hos A.-B. T. F. Nordstjernan, Söderhamn.

KÖKSALMANACK

Redigerad af

ELISABETH ÖSTMAN-SUNDSTRAND

Inneh. af Elisabeth Östmans Husmoderskurs i Stockholm.

FÖRSLAG TILL MATORDNING FÖR VECKAN 7—13 APRIL 1918.

SÖNDAG. Frukost: Smör; bröd; förlorade ägg på krutong med anjovis; kaffe eller te. Middag: Fårstek med potatis och salader; brylépudding med biskvier.

MÅNDAG. Frukost: Bröd; mes-smör; stekt plödupudding (rester från lördag) kaffe eller te. Middag: Sillbullar med sötsur sås och potatis; Eskilstunasoppa.

TISDAG. Frukost: Bröd; lefverpastej; uppstekta sillbullar (rester från måndag) med potatis; kaffe eller te. Middag: Stekt fläsk med potatis; majsenakräm på tormjölks med sylt eller kompot.

ONSDAG. Frukost: Bröd; kaviar; stekt Falukorv med potatis; kaffe eller te. Middag: Palsternackpuré (buljong på fårsteksbent

I alla väder är Gahns Maniol det bästa för huden.

från söndag); stufvad hvitling med potatis.

TORSDDAG. Frukost: Bröd; marmelad; välling; omelett med svampstufning; kaffe eller te. Middag: (vegetarisk). Nässelkål med förlorade ägg; potatisbullar med stufvade morötter och ärtor; kompot.

FREDAG. Frukost: Bröd; mes-smör; strömlinglådor med potatis; kaffe eller te. Middag: Pepparrotskött med potatis; fruktsoppa.

LÖRDAG. Frukost: Bröd; kaviar; studentsill med potatis; kaffe eller te. Middag: Pudding af kött och potatis (rester från fredag); röd sagosoppa.

RECEPT:

Förlorade ägg på krutong med anjovis (för 6 pers.). 6 skivor vitt bröd, 20 gr. smör, 6 förlorade ägg, 6 anjovisar.

Sås: 15 gr. smör, 20 gr. mjöl, 1½ dcl. buljong, 2 dcl. grädde, salt, vitpeppar, socker.

Beredning: Brödskivorna stekas i smöret och på hvarje skiva lägges ett förloradt ägg. Övanpå äggen läggs de rensade och fläkta anjovisarna korsvis.

NYA WERMLANDS-TIDNINGEN Grund. 1850 Karlstad Tryckeriet 1837 Värmlands äldsta och enda dagliga tidning. Telefon: Namnanrop.

KULLGRENS GRAVVÅRDAR

Begär katalog från **KULLGRENS-UDDEVALLA**

Vår sommarkatalog för 1918



har nu utkommit. Den upptager som vanligt en stor sortering nyheter i speciella vår- och sommarartklar samt för övrigt en hel del i den allmänna handeln svåråtkomliga varor. Envar, som vill köpa bra och billigt bör bli vår kund. Vi utfästa oss att till våra kunder, utdela dels 1918 års handelsstipendium å 1,500 kr., dels tre brudgävar å vardera 1,500 kr., varom närmare bestämmelser äro återgivna i katalogen. Rekvisera katalogen genast för att komma i åtnjutande av de förmåner den erbjuder. Erhålles gratis mot endast portolösen. Till våra gamla kunder sändes katalogen utan att skriftlig anhållan därom behöver göras.

Åhlén & Holm, Stockholm.

Tillsåsen fräses smör och mjöl 2 min., buljongen och grädden spådas på och såsen får koka 5 min. hvarefter den afsmakas med kryddorna och hålles öfver äggen. Garneras, om så önskas, med persilja och serveras som frukosträtt.

Palsternackpuré (f. 6 pers.). 4 hg. palsternackor, 2 msk. smör (40 gr.), 2 lit. efterbuljong, 3 msk. mjöl (30 gr.), salt, cayenne, 1—2 äggulor, 1 dcl. grädde.

Beredning: Palsternackorna borstas, sköljas, skrapas, sköljas ånyo, torkas och skäras i tärningar, hvilka brynas i hälften af smöret. En lit. af den kokande buljongen spådes på och palsternackorna få koka, tills de äro riktigt mjuka, hvarefter de passeras. Resten af smöret fräses med mjölet 2 min., purén och återstoden af buljongen spådas på och soppan får koka 5 min., den afsmakas med kryddorna. Äggulorna och grädden vispas upp i soppskålen, purén hålles i under vispning och serveras med rostadt bröd eller ostkrutong.

Potatisbullar (f. 6 pers.). 1¼ lit. kokt potatis, 10 gr. smör, 1 äggula, 2—3 msk. grädde 1 tsk. salt, 1 tsk. socker, (litet muskot).

Till stekning: 20 gr. smör eller matolja. Beredning: Potatisen pressas genom purépress. Med en gaffel inarbetas smöret väl i moset tillika med äggulan, grädden och kryddorna. Med två skedar, doppade i mjöl, formas runda bullar, hvilka tillplattas och stekas vackert bruna i smöret. Serveras med grönsaker.

Studentsill (f. 6 pers.). 2—3 stora, salta fetsillar, 2 tsk. socker, 1½ dcl. svag ättika, 1 knippa färsk dill.

Till formen: 20 gr. smör. Beredning: Sillen fläs, tagas ur, sköljes, skäres i filer och ryggen jämt alla småben borttagas. Sillen lägges i vatten eller skummjölks öfver natten. Filerna upp- tagas och inklappas väl i en duk eller i rent, vitt papper, hvarefter hvarje filé, skäres i 2 bitar. En elfast form smörjes med 5 gr. af smöret och däri läggs sillbitarna. Sockret smältes i ättikan och hålles öfver sillen. Dillen hackas och strös öfver och sist lägges resten af smöret i flockar öfvanpå sillen. Anrättningen sättes in i het ugn och stekes omkr. 20 min. eller tills den fått vacker gulbrun färg. Serveras med kokt potatis.

FRÅGOR.

(Forts. fr. föreg. sida).

smedslära eller dyl. Men det är ju svårt att få sådana platser (nägra annonser ser man ej därom) och jag har endast små penningemedel, hvarför jag ej kan gå alltför länge utan lön. Hur skall jag kunna komma in på den bana jag önskar? Kan man söka till något laboratorium? Behöfver man i allmänhet gå länge som elev? Är det öfver hufvud taget någon framtid för en flicka? — Hvad jag kan, är endast det, som jag lärde i skolan och så litet inhämtat genom själfstudier.

»Framåtsträfvande 20-åring».

N:r 135. Skall som äldsta bror hjälpa en syster på väg till hennes utkomst här i lifvet och vill för den skull göra både det förständigaste och bästa jag kan för att bidra draga härtill. Det är fråga om en 18-års flicka, som tidvis utan större håg haft en del platser af kortare varaktighet inom kontors- och affärsvärlden. Hon är vankelmödig, jag vet ej, om jag skall säga som få eller kanske rättare som alla i den åldren, men är tvungen tänka på att försörja sig själf. Har husliga anlag och träning, nu senast från 1-årig hjälp i hemmet med där förekommande göromål. Detta är stommen till hennes tidigare verksamhet. Hade nu tänkt på någon plan eller något förslag för hennes utbildning till hushållsmänniska. Kanske först praktik på någon större gård och sedan skolad eller annan utbildning.

Sonjas bror.

N:r 136. Vilka äro fordringarna för att blifva karriterska, och kunna vinna inträde vid Generalstaben? Finns det särskilda skolor därför? Tacksam för svar med upplysningar är Mångårig prenumerant af Idun.

(Forts.)

BREFLÅDA

EXP. BREFLÅDA. »M. J.» Floby. Annonsen kostar kr. 4:20. Likvid i postanvisning. »Våren 1918». Malmö. Annonsen kostar kr. 5:40 pr gång. Likvid i postanvisning.

FERROL

är det kraftigast aptitgivande och mest stärkande af alla moderna organiska järnpreparat. Synnerligen lättmält fördrages det af den ömtåligaste mage. Vid blodbrist och svaghet af största verkan. Dess angenäma smak gör att det med lätthet tagas af såväl barn som vuxna.

Tillverkas å **APOTEKET VASEN • DRUG-HANDELS LABORATORIUM STOCKHOLM**

Originalaffaskor om 500 gram, Pris Kronor 3.50

BILLIGT! — Finnes å alla apotek — BILLIGT!

Elegant

kemiskt tvättad o. präsad blir Eder kostym, klänning, kappa eller överrock, om densamma insändes till

Örgryte Kemiska Tvätt- & Färgeri-A.-B. Göteborg.

OPTIMUS med otkränt-
DENSÄSTA VÄNNEN FÖR KÖKET

Nederlag: I. Didron, Stockholm, Parkgatan 16.

Barnängens Parba-Tvål

är en efter de noggrannaste förfaringssätt framställd neutral, öfverfet, ren tvål,

absolut fri från kaustik alkali.

Som utgångsmateriel användes särskilt utvalda, friska fetter. Efter förtvålning och upprepade utsaltningar befrias tvålmassan genom speciell metod från varje spår af frätande alkali, torkas i särskild torkmaskin samt arbetas fullkomligt homogen på granitvalsar.

är genom sin höga fetthalt, renhet och mildhet **lämplig för ömtålig hud**

och rekommenderas såväl för äldre som barn.

är fri från alla för tvål främmande tillsatser och utgör alltså

en fullkomligt ren tvål.

PARFUMERIE BARNÄNGEN

GRUNDAD ÅR 1868

H. M. Konungens Hovleverantör

SINGER

HEMMETS SYMASKIN

Ärade husmödrar!

Det är Er måhända obe- kant hvad Sveriges bästa och pålitligaste hjälpmedel vid småbak heter? Det heter Gooda-Jäst i mjöl. Burkar å 15, 25 och 50 öre köpas och några bepröfvade recept fås alltid gratis.

Handelsaktiebolaget Sten Sjögren & Co

PARAMINT PASTILLER

FÖRORDAS AV LAKARE.

Vid sjukdomar i munhåla och svalg. Effektivt skydd mot smitta vid epidemier. Plastisk och god smak. 1.50

SÄLJAS OVERALLT

A. B. PHARMACIA, STOCKHOLM

Kontrollant: PROFESSOR AVESTERBERG.

STEINWAY & SONS

STORT LAGER I ENSAMAGENTUREN: LUNDHOLMS PIANOMAGASIN STOCKHOLM • JAKOBSBERGSGATAN 59

Rättor & Möss

utrotas säkrast med **»PEHRS» RÄTTBACILLER,**

oskadligt för husdjur.

Flaska å 200 gram kr. 8.25
" å 1 liter . . . 13.—

P. T:son Liljedahl, Motala.

Levnadstolkningar

utarbetas af skicklig astrolog. Uppgif födelsedag och år, födelseort, namn och fullständig adress samt bifoga 30 öre i frimärken. Åberopa denna tidning! Astrolog Wilh. Leidner, Strömgatan 10, Kalmar.

Husvarna Symaskiner

BÄSTA SVENSKA FABRIKAT

Barnsköterska,

examinerad och med goda betyg får utmärkt plats. Insänd betyg o. foto. Palmquist C:o 17 Malmskilnadsgatan, Stockholm.

Bildad, ordentlig, anspråkslös flicka

önskas i april att tillsammans med husmodern utan jungfrus hjälp sköta hemmet. Kunnighet i matlagning, bakning och sömnad fördras. God lön och vänligt bemötande. Sommar- och vinterarbete vid Västkusten. Svar med foto som återsändes, till »Familjemedlem i trefligt hem», S. Gumælii Annonbyrå, Göteborg.

Bättre flicka,

enkel och ordningsam kunnig i matlagning och inom ett hem förekommande göromål erhåller plats som familjemedlem att tillsammans med husmodern sköta hemmet. Hjälp till tvätt och skurning. Eget rum. Lön efter överenskommelse. Svar med fotografi och rekommendationer emotes till »April 1918», p. r. Sölvesborg.

Föreståndarinnebefattningen

vid en af Stockholms Stads Barnasylor är till ansökan ledig att tillträda den 1 Augusti detta år. Kompetensfordringar: Organisationsförmåga, vana att förestå ett hushåll, kunskap i barnavård och allmän sjukvård samt erfarenhet om anstaltsarbete. Ansökan ställd till »Styrelsen öfver Stockholms Stads asyler för husvillor», och åtföljd af frejd- och läkarbetyg, samt i öfrigt de handlingar sökande vill åberopa, torde insändas före 1 maj. Alla öfriga upplysningar erhålles från styrelsens expedition adr. Barnasylan Sabbatsberg, Stockholm riks. tel. 54 85, St. Tel. 81 25. Obs! Expeditionstid 9-11 f. m.

Ung, bildad flicka

helst tyska eller tysktalande, kunnig i enklare matlagning o. öfriga husl. sysslor erhåller plats omedelbart. Bildad, angenäm kamrat. 4 pers. hushåll. Goda villkor. Nutida bekväml. Svar till »I. M.» Djursholms-Osby p. r.

En i 30-års åldern

frisk och stark flicka, fullt kunnig i matlagning, erhåller plats som ensamjungfru mindre familj på Gottland. Svar märkt »1 Maj», Hemse p. r.

Sinnessjukvård.

Några friska och ordentliga flickor, ej under 20 år få anställning som elever vid Upsala hospital. Lön 25 kr. per månad, jämte 25 % krigstidstillägg och allt fritt. Efter ett års fullgod tjänstgöring erhålles 33,60 per månad jämte fria tjänstekläder. Ansökan, som åtföljes af frejd-, skol-, tjänste- och läkarbetyg insändes till Öfverläkaren, Hospitalet, Upsala.

Ung, bildad flicka,

gladlynt och ordningsälskande, väl kunnig i alla hemmets göromål, erhåller plats den 1 april eller senare i öfre Norrland. Den sökande bör vara villig att framdeles hjälpa husmodern med vården af en baby. Jungfru finnes. Svar till »Pålitlig och pliktrogen», under adress S. Gumælii Annonbyrå, Stockholm f. v. b.

Undersköterske-platsen

å Länslasarettet i Hudiksvall operationsafdelning är till ansökan ledig. Ettårig elevkurs å lasarett erfordras som kompetensvillkor.

Löneförmåner: 30 kr. pr månad, eget rum, allt fritt. Ansökan åtföljd af läkare-, präst- och skolbetyg äfvensom fotografi torde senast den 15 april insändas till Lasarettsläkaren.

För en barnkär och stadgad

Sjuksköterska

finnes plats vid Barnsanatoriet Tjärnan i Dalarna den 20 april. Alder ej öfver 20 år. Lön och andra förmåner enl. Stockholms stads öfriga sjukhus. En månads semester. Meritförteckning och friskbetyg torde insändas under adr. Föreståndarinnan Barnsanatoriet, Kullsveden.

Damer

i god samhällsställning kunna genom att representera undertecknad bolag för förtägnande af inbrotts-, olycksfall- o. sjuk-ansvars m. fl. andra af bolaget beviljade försäkringsformer bereda sig tillfälle till god förtjänst. Reflekterande torde tillskriva Försäkrings-Aktiebolaget Securitas, Birgerjarlgatan 11, Stockholm.



Avdelning för barnsköterskor
förmädlar anställningar för kortare eller längre tid åt examinerade och väl meriterade barnsköterskor. A. d. r.: Regeringsg. 107. Exped.-tid: Kl. 9-4 (dag före helgd. 9-2). Riks- och Allm. tel. 40 47. Kostnadsfri förmedling.

Tyska.

Tyska, helst musikalisk, önskas att lära fyra barn i åldern 16-10 år tala tyska samt deltaga i städning och tillsyn af barnens kläder. Vidare meddelas pr. brev till »Bankdirektör», Depeschbyrå, Gust. Ad. torg, Malmö.

PLATSSÖKANDE

UNG FLICKA önskar plats i vänlig och god familj, för att under duglig husmoders ledning, lära och deltaga i husliga sysslor. Lön önskas. Svar till »Dora», Ljung p. r.

SOM BITRÄDANDE lärarinna i handarbeten och väfnad önskar enkel flicka plats vid Folkhögskola eller dylikt instundande sommar. Goda betyg och rekommendationer finnes. Har innehaft plats på större Handväveri i Göteborg, men önskar ombyte för att praktisera. Tacksam för svar under adr. Karin Liljeborg, Ingenjörsgatan 10 adr. Hagström, Göteborg.

VEM VILL i sitt hem under sommaren emottaga tvänne friska, bättre elementarbildade, verkligt snälla och barnkära flickor. Alder 20 och 18 år. Äro enkla, villiga och anspråkslösa. Villiga hjälpa till med alla förekommande göromål. Ingen lön men fri ditresa önskas. Tacksamma för svar till »Villiga och anspråkslösa familjemedlemmar», Iduns expedition f. v. b.

EN 27-ÅRS flicka från godt hem och som förut innehaft plats i prästgård önskar plats i bättre familj, helst prästgård, att hjälpa till med inom hemmet förekommande göromål. Kunnig i enkel matlagning och handarbete äfvensom skrifgöromål. Svar till postfack 14, Ljungbyhed.

BÄTTRE FLICKA önskar plats i att sköta någon sjuk eller som läkares hjälp vid mottagning e. d. Har genomgått kurs i sjukvård. Svar till »Emmy», Iduns exp. f. v. b.

23-ÅRIG landbrukaredotter önskar plats som hushållslev i bättre familj, helst på landet. Genomgått hemskola och kunnig i sömnad. Fritt vivre. Svar till »Familjemedlem 1918», Iduns exp. f. v. b.

FLICKA söker plats i familj eller hos ensam dam till 1 Maj. Är något van vid sjukvård, samt kunnig i enklare linnesömnad. Vill gärna deltaga i alla i ett hem förekommande sysslor. Svar till »B. O.», emotes tacksamt till Iduns exp.

EN ÄLDRE DAM svenskfödd eng. undersäte, hemlös fr. Ryssland önskar plats för sommaren på landet för att mot fritt vivre eller liten afgift gifva eng. o. musiklekt. Svar till »F. d. elev vid Conserv», Iduns exp.

UNG FLICKA önskar plats i bättre familj att gå frun tillhanda. Genomgått en kurs i husmoderskola med barnavård samt något kunnig i linne- och klädningsöm. Önskar anses som familjemedlem. Svar till »1 maj», Iduns exp.

HURTIG 26-årig skånska kunnig och intresserad af hemsyssl., matlagning, bakning, konserv., linnesömn. och handarb. önskar plats antingen i familj eller hos ensam herre som husföreståndarinnan. Lön önskas. Svar märkt »Skånska 26», Iduns exp. f. v. b.

UTEXAMINERAD hushållsven Kindergartenlärarinna önskar öfver sommaren plats i familj mot fritt vivre och pianolektioner. Svar emotes tacksamt till »Sommaren 1918», Kindergartenlärarinna, Örebro.

Kvinnlig arbetskraft
inom såväl hemmens som andra kvinnliga arbetsområden kan Ni med bästa resultat

erhålla genom att sätta in en annons i IDUN, specialorganet för kvinnliga platsannonser af alla slag.

En annonsplats — 10 mm. stor — kostar endast 3 kronor. För större annonser beräknas ett pris af 30 öre pr mm. därutöfver.

— 231 —

ELEMENTARBILDAD seminarielev önskar under instundande sommarferien plats att läsa med barn. Svar till »Britta», Landskrona seminarium.

19-ÅRS FLICKA önskar god plats till 24 April eller 1 Maj på Herregård på landet där flera tjänare finnas. Svar till »19 år», Sparsör p. r.

BILDAD, huslig och praktisk med flicka med utmärkta bet. från föreg. platser önskar plats i godt hem, antingen som husmor el. att vara sådan till verklig hjälp. Ej beroende af stor lön. Svar till »Ordning», Nordiska Annonbyrå, Göteborg.

I PRÄST-, herrgård eller annat godt trefligt hem önskar ung bildad dam und. erfaren, duglig husmoders ledn. lära allt som förekommer i ett välordnat hem. Delt. gärna i förek. göromål ev. också trädgårdsarbete. Svar till »A. O.», 15 april, Lund p. r.

SOM LEKTRIS OCH SÄLLSKAP önskar medelålders, bildad musikalisk enkefru plats hos ensam dam eller herre, ju förr dess bättre. Fina referenser. Svar till »Sällskap», Iduns exp. f. v. b.

SJUKSKÖTERSKA önskar under en af sommarmånaderna medfölja sjuklig herre eller dam till badort, mot fritt vivre och helst fria resor. Svar till »Öfversköterska 30 år», Iduns exp.

Engelbrekts Förm.-Byrå. R. 171 81. A. tel. 241 13. Valhallavägen 115, II. Ansk. Barnsköterskor, Vårdinnor, Lärarinnor, Sällskaps-, Hushålls- och Barnfröknar samt bättre tjänarinnor.

Ung bildad flicka **Sjukgymnast** som under nu rådande kristid är förhindrad att resa utomlands, önskar plats i familj som hjälp och sällskap. Handhafver gärna barn, god lektrik och villig att deltaga i lättare sysslor inom hemmet. Svar till »Skicklig gymnast», Iduns exp.

INACKORDERINGAR

DAM kan i väntan på nedkomst erhålla inackordering och vård i bättre hem och naturskön trakt i Värmland. Svar märkt »Ensam dam», Iduns exp. f. v. b.

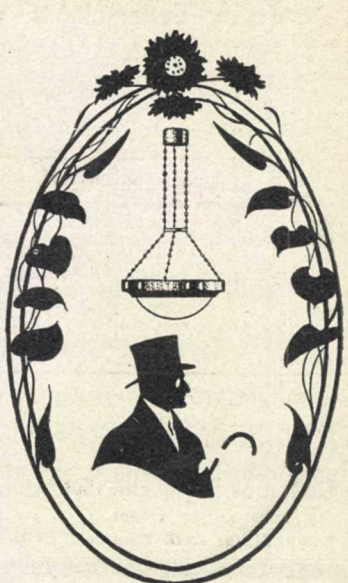
UNG DAM önskar inackordering på herregård, bruk eller prästgård, där trefligt hem och ungdom finnes. Helst i Småland eller Västergötland. Svar emotes tacksamt inom 8 dagar märkt, »Treflig sommar 1918», Göteborg 5.

SASOM KAMRATER motagas tre flickor för konfirmationsundervisning under sommaren i Glanshammar prästgård belägen vid Ångbåtslinien Örebro-Stockholm. Ett för allt 85 kr. pr månad. Närmare genom kyrkoherden.

INACKORDERING erhålles å litet trefligt hvilohem å landet. Elektr. ljus m. m. Begär prospekt och red. Syster Elsa Fröding, Skultorp.

I SYSTER GRETAS Spädbarnshem, Vingåker, mottages från 1 maj, späda barn. God vård. Refer. Föreståndarinnan Pro Patria, Stockholm. Herr Dr: Rosén, Vingåker. Rikst. Vingåker 56 a.

Doktorinnan Vilma Erikssons Hvilohem, beläget 15 min. skogsväg från Arvika. Adr. Högsåsen, vika. Brötklona mottagas ej.



X-Ray

Nordens enda specialfirma för belysningsteknik garanterar bästa belysningsresultat.

Begär vår X-Ray-broschyr N:o 3. Nordiska X-Ray-Reflektor A. B. STOCKHOLM. GÖTEBORG. MALMO.

INACKORDERING erhålles å litet trefligt hvilohem å landet. Elektr. ljus m. m. Begär prospekt och red. Syster Elsa Fröding, Skultorp.

I SYSTER GRETAS Spädbarnshem, Vingåker, mottages från 1 maj, späda barn. God vård. Refer. Föreståndarinnan Pro Patria, Stockholm. Herr Dr: Rosén, Vingåker. Rikst. Vingåker 56 a.

Doktorinnan Vilma Erikssons Hvilohem, beläget 15 min. skogsväg från Arvika. Adr. Högsåsen, vika. Brötklona mottagas ej.

Utmärkta organ

för annonsering i landsorten äro följande tidningar:

- Arvika: Arvika Tidning.
- Avesta: Avesta-Posten.
- Borlänge: Borlänge Tidning.
- Borås: Borås Tidning.
- Eksjö: Eksjö-Tidningen.
- Engelholm: Engelholms Tidning.
- Eskilstuna: Eskilstuna-Kuriren.
- Falu: Falu-Kuriren.
- Gefle: Gefle-Posten.
- Halmstad: Hallandsposten.
- Hedemora: Södra Dalarnes Tidning.
- Hälsingborg: Helsingborgs Dagblad.
- Härnösand: Hernösands-Posten.
- Höganäs: Höganäs Tidning.
- Jönköping: Smålands Allehanda.
- Kalmar: Barometern.
- Karlskrona: Karlskrona-Tidningen.
- Karlstad: Karlstads-Tidningen.
- Katrineholm: Katrineholms-Kuriren.
- Kristinehamn: Ansgarii-Posten.
- Landskrona: Landskrona-Posten.
- Linköping: Östgöten.
- Luleå: Norrbottens-Kuriren.
- Malmö: Skånska Aftonbladet.
- Mariestad: Tidning för Skaraborgs län.
- Mora: Mora Tidning.
- Norrköping: Östergötlands Dagblad.
- Nyköping: Södermanlands Nyheter.
- Nässjö: Nässjö-Tidningen.
- Oskarshamn: Oskarshamns Tidningen.
- Sköfde: Skaraborgs Läns Annonblad.
- Sundsvall: Sundsvalls-Posten.
- Trelleborg: Trelleborgs Allehanda.
- Uddevalla: Bohuslänningen.
- Umeå: Västerbottens-Kuriren.
- Uppsala: Tidningen Upsala.
- Visby: Gotlänningen.
- Västerås: Vestmanlands Läns Tidning.
- Växiö: Smålands-Posten.
- Ystad: Södra Skåne.
- Örebro: Örebro Dagblad.
- Örnsköldsvik: Örnsköldsviks-Posten.
- Östersund: Jämtlands-Posten.
- Östhammar: Östhammars Tidning.

DUN TÄCKEN

J. SVENSSON & BOURGHARDT
Täckfabrik och Fjäderrenseri
VINSLOF.

Katalog på begäran. Rikstel. 20 & 121.

LEDIGA PLATSER

Sänd aldrig originalbetyg utan endast bestyrkta avskrifter när Ni svarar på annons om ledig plats.

HOS OFFICERSFAMILJ i Östersund erhåller bättre flicka, kunnig i matlagning, förmånlig plats såsom ensamjungfru. Svar till »Officersfamilj 153», p. r. Östersund.

I VACKER prästgård finnes plats mot half inack. (45 kr. i mån.) för snäll flicka road af trädgårdsarbete. Ref. till »Prästgårdens», Lännäs.

SOM HUSMODERS hjälp erhåller bildad flicka med god karaktär förmånlig anställning. Skicklighet i sömnad samt någon kunnighet i matlagning fördras. Svar med betygsskrifter märkt »R. P. Vären 1918», Iduns exp.

BILDAD FLICKA med vänligt sätt, ordentlig och pliktrogen, erhåller plats som husmoders hjälp. Sökande bör vara skicklig i sömnad. Svar med betygsskrifter till »M. I. G. 1918», Iduns exp. Stockholm f. v. b.

FLICKA som vill hjälpa husmoder med alla inomhus förekommande göromål får plats på landet. Fordringar: Barnkär, ordentlig och renlig, samt något kunnig i matlagning. Platsen tillträdes 24 april. Svar jämte rekommendationer och löneanspråk till »H. C.», Brälånda p. r.

EN SNÄLL, frisk, duktig och barnkär bättre flicka får plats öfver sommaren att med husmoders tillhjälp sköta 3 pers. hushåll. Härl. trakt. Några tim. ångb.-resa fr. Stockholm. Eget rum. Svar med foto, betyg och lönepret. till »Sommarnöje 1 maj», Allm. Tidn. kont.

MEDELÅLDERS FRUNTIMMER, kunnig i matlagning och konservering, och som på egen hand vill och kan förestå 2 ungherrars hushåll (i stad) erhåller förmånlig plats. Våningens storlek 3 rum. Oeftergiftlig fordran är: Ordning i hemmet. Svar till »Lugn plats» Varberg p. r. inom 8 dagar.

Plats i godt hem
i Stockholm finnes att tillträda den 1 maj för verkligt duglig, bildad flicka. Sökande bör vara van vid handhafvande af barn, läxläsning m. m., villig att deltaga i alla inom ett hem förekommande göromål. Jungfru finnes. Utförligt svar med fotografi och betygsskrifter till »Disponentfamilj», Iduns exp. f. v. b.

Barnfrökn.
frisk, barnkär och anspråkslös önskas senast 8 april. Svar märkt »Väst-kuststad», Iduns exp.

Söker Ni plats
på något af den kvinnliga verksamhetens områden?

Kom då ihåg
att ett bepröfvadt och af tusentals kvinnliga platssökande med bästa resultat användt förfaringssätt är att sätta in en liten annons i IDUN. En platsannons — 10 mm. stor — kostar endast 3 kronor. Be- loppet insändes i postanvisning, hvarvid texten, lämpligen skrives å postanvisningsblanketten.

— 231 —

Professor Cederschiöld

behandlar med egna massage-metoder mag-, tarm-, reumatiska och nerväkomor m. m. Obsl. Nässvalgkatarr (kronisk snufva) behandlas med instrument smärtfritt. Hvardagar 10-12 o. 2-5. Grefteuregatan 15. A. T. 184 61.

Dr. Elin Beckmans Hettluftsinstitut

Barnhusgatan 12. R. T. 105 52. A. T. Br. 45 52. Rådfrågningstid hvard. 1/2 3-4. Behandling medelst hettluft, DIATHERMIE massage och gymnastik af kronisk reumatism o. gikt, neuralgier, fro-tskador (obs. äfven ansiktet) o. börjande ålderdomsbrand.

Gymnastikdirektörsexamen

afsläges efter 2-årig kurs af kvinnliga elever vid

Sydsvenska Gymnastik-Institutet.

Ny kurs börjar i sept. Prosp. Major J. G. Thulin, LUND.

Göteborgs Gymnastiska Institut

Fullständigaste ettåriga kurs i Sjukgymnastik och Massage. Nästa kurs börjar 15 Sept. Begär utförligt prospekt!

Med. Dr. E. Kleens

ettåriga kurs i massage och sjukgymnastik för Damer och Herrar börjar den 1 oktober kl. 10 f. m. Mästaremsuagsgatan n:o 37. 2 f. m. Obsl. Prospekt begäres (tydligt namn och adress) och anmälningar mottagas städe under adr. Engelbrektsgratan n:o 43 B, Stockholm.

GÖTEBORGS ENSKILDA HANDELS-GYMNASIU. Förmåligaste enskilda handelsläroverk för elever med högre förbildning. Bittärtigt Gymnasium. - Högre Bank-kurs, - Handelskurs. Begär prospekt!

Fräkencreme

Borttager fräkan finnar fnassel m. m. Pris kr. 4.50 i porto. Förs. direkt. Franska Parfyummagasinet, Hofleverant. 21 Drottningg., Sthlm.

Underlivslidande

och dylikt undgår bäst genom bruk af lifmederspruta. Pris 13, 14, 17 kr., med båda rören 18, 20, 25 kr. Vid köp recept på lämpliga lösningar samt anatomisk bild. Noliberpulver 5 kr. pr ask. Lifmederspeglar 3 o. 5 kr. Prislista mot 10 öre porto. CARL G. SCHRÖDER, Möllevångsgatan 53 b. Malmö.

Dubbelhaka

borttages efter ny metod medelst

MENTON.

Pris pr sats 10 kr.

Fullständig bruksanvisning medföljer

Maria Enquist, Ex. Sjukgymn. Institut för skönhetsvård och Plastiska Operationer.

Stockholm. Biblioteksgat. 6-8. Riks. 160 68. Allm. 226 62.

Fotsvett,

hand- och armsvett borttagas med Antidrosin. Verkar ögonblickligen. - Den obehagliga lukten försvinner omedelbart. Effektivt, oskadligt och angenämt medel. - Pris 3 kr. Till landsorten mot postförskott. Diskret försänding.

LABORATORIET SANA, Stockholm, Inedalsgat. 17. A. T. 505 63.

Intyg: Att ett medel mot besvärande utdunstning (Hyperidrosis), benämnt Antidrosin, enligt företedt recept är en sammansättning af de effektivaste läkemedel, som den moderna terapin känner i dylika fall, intygats härmed.

Med sina kosmetiska egenskaper är det för ambulatörisk vård synnerligen lämpligt för militärer, landtmätare, skogstjänstemän, hotell- och restaurationspersonal m. fl., som på grund af sitt yrke nödgas gå mycket, hvarjämte det i utspädd form äfven är verksam mot abnorm svettning i öfrigt. Stockholm i Nov. 1917. Georg Engstrand, leg. läkare.

Tärna Kvinnl. Folkhögskola. Husmodersskola.

Nya kurser 10 maj. Prospekt adress TÄRNA. Övre avdelning: ökad allmänbildning.

BENNO BECKEMANS FOTOGRAFISKA MAGASIN 15 DROTTNINGGATAN 15 STOCKHOLM. FRAMKALLAR-KOPIERAR-FÖRSTORAR

55 Kungsgatan Almedahls Försäljnings-Magasin, 55 Kungsgatan. Kontoret 21 66. GÖTEBORG. Butiken 11 31. Rikhaltigt urval af Linne- och Bomullsartiklar. Levererar fullständiga Linneuppsättningar för Hotell, Restaurationer, Sjukhus, Badhus, Ångbåtar och Privathem samt Brudutstyrslar.

Svenska Kurortföreningen

Bie Vattenkuranstalt, Katrineholm, Kneippbad. Starkt radiumhaltigt vatten. Skogsluft. Läkare: Professor Astley Levin, Sthlm.

Borg v. Norrköping. Alla slags bad o. behandl. mot Rheumat., Gikt, Åderförkalk., Nervsjukd. Läk.: W. Bergwall.

Borgholm Kurort och havsbad, syd. öklm. Utm. bad. Tidsenl. utrustn. Vål funger. vattenledn. Läk.: John Peyron, Engelbrektspl. 2, Sthlm.

Båstads Havsbad och kurortstalt. 1/6-1/9. Milt, jämnt klimat, härl. läg., en av Västkusens naturskön. badorter. Läkare: dr Erik Witt, Båstads. Sjukgymnast T. Holmberg.

Dalarö Havsbad. Väsk. kur- och rekreationsort. Naturskönt läge; hälsos. klim. Alla vanliga bad, sjukg.

Djursåtra Brunn, Versås. Lugnt, stilla, enkelt. Högst o. fritt läge. Järnkällor. Vål serv. bad. Hettluft. Elektr. ljusb. Omsorgsfr. massagebeh. Billigt. Läk. Hjalmar Anderson, Orup, Höör.

Fiskebäckskil Havskuranst. v. Västskust. Ren, dammfri havsluft. Alla sort. bad. Massage o. sjukgymn. Bill. levnads-sk., stor, rymd. matsal. Läk.: Livmed. Emil Jacobsson, Sthlm.

Furusund Havs- o. Gyttebad i Sthlms skärg. Läk.: Dr Emil Zander, Sthlm. (Spec.: Hjärtsjukdomar.)

Götarp pr Gnosjö, Små. Högst läge i skogr. trakt vid sjö. Vanl. badf., god järnkälla. Rikst. Massör. Läk.

Helby Brunn (mell. Eskilst. o. Torshälla). Ypperliga kom. Starkt radioaktiv järnkälla. Fullst. badanst. och Kneippbad. Härl. skogsluft. Bill. Säs.: 27/5-1/9. Läk. Alfr. Ternell, Sthlm.

Helsjöns Kuranstalt, Höred, Västergöt. Reum., gikt, nerv- o. hjärtsjukd. Spec. gytte- m.-bad. Lämpl. rekreationsort. Barrskog. Gott bord. 1/6-8/9. Läk.: Klas Björkman.

Hjo Badanst. Sundaste läge i den förtj. Guldkrokan v. Vättern. Utm. bad. Nytt strandb. 1 a kl. bost. God mat. Läk.: Dr E. Tengstrand, Sthlm. För gymn. o. mass. Dr H. Ekberg, Sthlm.

Hälsans Brunnanst., Hålsingborg, v. Öresund. Sofiakällan. Järnkälla. Alla med. badf. Härl. strandbad. - Reum., magsj., skroful. åkommor. Konvalesc. Läk.: A. Björkman, Hålsingborg.

Johannisdal v. Köping. Järnkälla m. hög rad. aktivitet, vars vatten äv. även till alla bad. Läkare: G. Ericsson, Köping.

Källvik 8/6-21/8. Loftahammar. Lugnt, enkelt, billigt, skogrik, vindskyddat havskust, fullst. brunns- o. badkur. Läk.: Torkel Ericsson, Västervik.

Lannaskede Härl. läge å Små. högl., skogr. trakt. Stark järnk. alla brukl. badf. Spec. Gyttebad. Kneipp. Radium-institut. Diet. bord. Öppnas 3 Juni. Läk. Dr. Sigge Wikander, Sthlm.

Medicinska förfrågningar besvaras av resp. läkare och för närmare upplysningar hänvisas till den av Sv. Kurortföreningen utgivna publikationen »Svenska Bad- och Kurorter», (tillgänglig i bokhandeln) och till de olika kurorternas prospekt, som erhållas genom kamrerarekontoren och Svenska Turistföreningen, Stockholm, samt genom Nordisk Resebureau: Stockholm Operahuset; Göteborg, Palace Hotell; Malmö, Stortorget 13 A; Köpenhamn, Kristen Benikowgade 1.

Obs! Beträffande mathållningen vid Kurorterna påminnes allmänheten om nödvändigheten att medföra livsmedelskort. Pöhhöjning av de i prospektet utsatta priserna oförutsedda svårigheter för livsmedelsanskaffningen inträda.

Loka 5/6-16/8. Terminsd. Rheumat., hjärtfel, neurasth. Berömda gyttebad jämte vanl. badf. Radiuminhal. Dietkost. Overl. Th. Hedberg, Sthlm.

Lundsbrunn Hålsobrunn och badanstalt. Högst o. torr läge i natursk. trakt nära Kinnekulle. Berömd järnkälla, starkt radioaktiv. Billigt. Läkare: E. Pontén, Göteborg.

Lysekil Havsbad, klimatisk kur- och rekreationsort, fullst. brunns- och badkur, sjukgymn. o. massage. Mod. anlägg. o. goda bostäder. Nya bergsrom. Läkare: Hjalmar Fries, Sthlm.

Malen, Båstad. Fullst. kurort. Varm- o. havsbad. Vidsträckt barrskog. Sjukgymnastik, brunnsdiät, dietisk behandl. Leksuga, Lekledarinn. Läk.: Professor K. J. O. af Klercker, Lund.

Marstrand Havskuranstalt med utm. bad, spec. gytte- o. tvåmassageb., goda kommunik., billiga levnadsomk. Prospekt given. badkontoret. Läk.: Dr Ivar Lagerberg, Marstrand.

Medevi Skogssanar. Berömda järnk. m. radioaktiv utstrål. Utm. gytte- o. halvbad. Sol- o. luftb. Kalla bad i Vättern. Terrängkur. Dietiskt bord. Läk.: G. Bergmark, Uppsala.

Mösseberg Vattenkur. och sanatorium. 1,100 f. ö. h., öppet hela året. Nauheimerb. m. flyt. kols. eller ljusb. Inhalatorium. Röntgen- o. högfrekvensavd. Läk.: Fr. Odenius, Sthlm.

Norrtelje 17/6-25/8. Berömda gytte massageb. spec. för led- o. muskelreum. Kolsyre- o. tallbarsb. Vack. natur. Vattenl. Rum o. mat för badg. 4 å 6 kr. pr dygn. Läk.: C. Pontén.

Nybro 29 km. fr. Kalmar. Præktig barrskog. Torr grusgrund. Alla moderna badf. Starka järnk. Radiuminst. Billigt. Gott bord. Läkare: Dr Gustaf Lundahl, Sthlm.

Porla Brunn. Berömda, kraftiga järnvatten. Fullst. badanst. I term. 1/6-1/7. II term. 5/7-2/8. Postadr. Porla. Läk. Dr H. Nauckhoff, Linnég. 12, Sthlm. Riks. och Allm.

Ramlösa brunn Säs. 15/5-1/9. Alkalisk & järnkälla. Spec.: Socker, gikt, njurl. Nauheimerbad. Röntgenunders. Läk.: Prof. K. Petré, Doc. M. Dr M. Ljungdahl, Lund.

Ronneby Brunn. Starkaste järnk. havsb., kallvattenkur, dietkur. Läk.: Dr Thorling, Uppsala, Dr Rietz, Dr Herlund och Dr Falk.

Ryd Brunn. o. Badanst. Radioaktiv järnk. Alla brukl. kurmedel. Kneipp. Natursk. läge. Skog o. insjöar. Lugn sommarv. Ytterst bill. levnadsomk. o. badpr. Läk.: Bertel Möller, Sthlm.

Saltsjöbadens Badhotell. Alla moderna badformer. Fullständigt gymnastikinstitut. Öppet hela året. Läk.: Dr O. F. Åberg.

Torshälls kvinnl. trädgårdsskola, Leksand

11:te kursen den 1 apr.-31 okt. 1918. Extra elever på kortare tid. Prosp. och ref. på begäran. Lillie Landgren, Märta Philip.

Som eget barn

Ett litet rart, välskapat och friskt flickbarn 5 mån. gammalt önskar blifva adopterad af barnkär, god familj där hon kan få ett godt hem. Och fränsäger sig då hennes okända föräldrar all rätt till henne. Flickans fader och moder af god härkomst. Benäget svar emotens tack-samt till »Godt hem», Iduns exp.

Göteborgs

Skolköksseminarium Göfäbergsskolan, Molingsgatan, Göteborg.

Rikstelefon 76 13. Upprättat af Göteborgs Allmänna Folkskolestyrelse. Åtnjuter statsbidrag. Utbildar skolkökslärlarinnor. Kursen pågår 3 terminer. Kursafgiften 75 kr. Ny kurs börjar i augusti 1918. Formulär till läkareintyg tillhandahålles. Ansökningstiden utgår 1 maj. Prospekt genom föreståndarinnan Fröken Alma Peterson.

LÄRARINNEBOSTAD, bestående af ett rum och kök finnes att hyra öfver sommaren i vacker trakt å småländska högländet. Svar till fröken Holmkvist, Hultsjö.

Privatskola,

i närheten af Stockholm önskas öfverlämnas på goda villkor. Svar till »Privatskola-Framtid», under adr. S. Gumælii Annonssbyrå, Sthlm f. v. b.

VAR finnes någon barmhärtig barnlös och barnkär, god familj som af kärlek vill taga en liten rar flicka som egen (18 månader gammal). Svar till tacksam, »Lilla Gurlis», Iduns exp.

Såpa.

Min Kali-Natronsåpa lämnar ett enastående godt resultat utan att angripa kläderna. Dubbelt så dryg som annan såpa. Expedieras i förpackningar om 10 kg, å 3,50 pr kg. Förse eder i tid! E. Kellin, tel. 515. Kemisk tvättanstalt, Eslöf.

Amerikanska s. k. Prima Herr Ankar-Ur. Lentilefaçon.

Eljin-Ur

Fem års garanti. Säljes så långt föräddet räcker till endast kr. 6:50 per st. Två stycken endast kr. 12:-- fraktfritt. Om ej till belåtenhet få desamma returneras. Skrif i dag och rekvirera direkt från importören.

VARUAFFÄREN

Norrköping.

MUSIK-INSTRUMENT

Endast prima och väl justerade: Gitarrer, mandoliner, gitarrmandoliner, gitarrlutor, violiner, citorror, dragspel, flöjter, klarinetter, mässingsinstrument, sextetter af förstklassig svensk tillverkning, trummor, fodral, strängar och öfriga tillbehör. Orglar från främsta fabriker. Hög rabatt vid extra kontant köp af orglar.

Frälsningsarméns Handelsdepartement,

Östermalmsgatan 24, Stockholm 5. Telefoner: Riks 85 81, Allm. 63 72.

Filial: S. Allégat. 9, Göteborg. Rikst. 73 76

Rikt illustrerad varukatalog, innehållande fullständiga varu- och prisuppgifter, sändes på begäran gratis mot 25 öres porto.

FRJAMI - PASTILLERNA

skänka lindring och ber vid hals och bröståkommor och

Köp i tide! 20 ISLAND 30 of. krigsmärken kr. 1.- 50 3.- 150 20.- 100 tyska kolonim. å 20.- (dessa m. stiga enormt). Kat.gratts. Alla m. köpas. 500 alla olika 4.00, 1000-10, 2000-33 kr. Primärkursbörsern, KÖPENHAMN, KLOSTERSTRÅDE 9.

Idun utgifves denna vecka i A och B.